

A CANDEA

Edita: ASOCIACIÓN "FONTE DO MILAGRO" • EXEMPLAR GRATUITO • ABRIL 2005 • Depósito Legal: LU 454 - 00 • N.º 15

REVISTA DO CAUREL

Esta revista está impresa en papel Ecolóxico

Fotografía: F. M. V. Fontes do Cervo (A Regueira)

SUMARIO

Páx 1 Portada, Foto: E. M. Vila, Fontes do Cervo (A Rogueira)
 Páx 2 (Guía de teléfonos)
 Páx 3 Editorial
 Páx 4 Cousas da emigración
 Páx 6 O castiñeiro (3ª parte)
 Páx 7 Ruta: Travesía de Montaña alto do Boi
 Alto do Couto.
 Páx 9 A auga no Caurel
 Páx 10 Deportistas no Caurel
 Páx 12 Ser Galego
 Páx 14 VI Festa da Pisa
 Páx 15 O Pregón
 Páx 16 Uxío Novoneira
 Páx 17 Datos estadísticos do Caurel no ano 1940
 Páx 18 Presentación dos libros
 Páx 20 Carta o noso Concello
 Páx 22 Propiedade Intelectual e Novas Tecnoloxías
 Páx 23 Perderse en o Caurel
 Páx 24 Acontecementos
 Páx 26 Grazas Don José
 Páx 27 Vendo casona no Caurel

TELÉFONOS DE INTERÉS

CENTRO MÉDICO (FOLGOSO)	982 43 30 33
CENTRO MÉDICO (SEOANE)	982 43 30 90
HOSPITAL COMARCAL DE MONFORTE	982 41 79 00
EMERXENCIAS MÉDICAS	061
SOS GALICIA	112
CRUZ VERMELLA (PEDRAFITA)	982 36 70 06
CRUZ VERMELLA (QUIROGA)	982 42 83 55
FARMACIA (FOLGOSO)	982 43 30 54
CASA DO CONCELLO	982 43 30 01
CUARTEL GARDA CIVIL (SEOANE)	982 43 30 83
AUTOBUSES "EMPRESA CAUREL"	982 42 82 11
ESTACIÓN DE AUTOBUSES (MONFORTE)	982 40 49 50
ESTACIÓN RENFE (MONFORTE)	982 40 20 96
INCENDIOS FORESTAIS	085

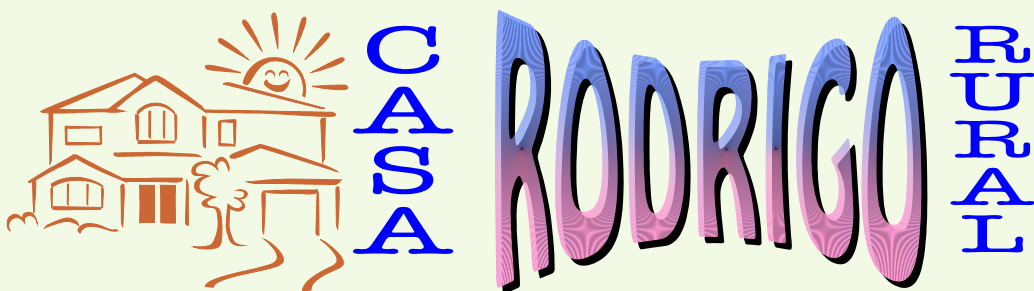
A asociación "FONTE do MILAGRO" non se fai responsable do contido dos traballos que se publican nesta Revista; a responsabilidade pasa ó autor ou autores de ditos traballos.
 Si envías algún traballo ou colaboración debe vir acompañado dos datos persoais do autor. Non se publicará ningún texto, fotografía, etc. sen a identificación do seu autor.

Asociación Cultural "FONTE do MILAGRO"

Tlf.: 982 210 128 - 619 025 252

E-Mail: froxan.vila@terra.es

Web: www.fonedomilagro.org

ALUGUER
 DE QUADS

Ó PE DA FERMOZA DEVESA DE PADERNE
 A MELLOR MANEIRADE DISFRUTAR DA NATUREZA

Información e reserva: Tfno e Fax: 982 185 110 Paderne, O CAUREL

EDITORIAL

Pode que moitos dos habituais lectores das páxinas de A CANDEA descoñezan cales son as persoas e medios que están e fan o posible para que esta publicación saia regularmente. Dende o ano 2000 estamos aquí, tratando de informar e dar a coñecer un pouco mellor a vida do Caurel, as súas costumes, cultura, tradicións, mostrar no posible a súa beleza; non sei si o conseguimos pero o que nos anima é que, día a día os parabéns e notas de agarimo son máis, tamén toca dicir que para algúns é un traballo pouco serio. Libreme Deus de ser todos da mesma opinión!

Os que seguides cada un dos números da Revista do Caurel podedes ver como en cada páxina aparecen anuncios de establecementos comerciais; eles aportan o seu gran de area; sen a súa axuda sería imposible levar a publicación adiante e máis de xeito gratuito como se está a facer; a súa vontade é motivo de agradecemento por parte dos que traballamos, leemos e queremos esta terra. Non é preciso que nomee a estes colaboradores, si ollades cada unha das follas veredes quen son.

Por outra banda están as persoas que poñen a escritura, o corazón, penso que é o 50% deste proxecto, sen eles sería imposible continuar, os que de xeito habitual colaboran cos seus traballos e empuxe, e tamén quen de xeito esporádico aporta a súa información. Boa culpa de que todo esto vai adiante téñena: Mercedes Vázquez Saavedra que dende Sarria nos dedica un anaco do seu tempo e nos da a coñecer mellor a vida dese gran caurelán que foi e é Uxío Novoneyra e outras informacións, Xesús Alfonso Parada Jato dende Meiraos, colaborador dende os primeiros números e que nos ensinou cousas importantes da Serra, Arturo Argilés Rodríguez de Folgoso, con residencia habitual en Barcelona, Vicente Touzón Veiga de Santa Eufemia e a súa dona Estíher López de Armentía que a pesar de non ter raíces no Caurel leva no sangue o agarimo e respecto que como seu marido sinte por esta terra, residen en Vitoria-Gasteiz e dende alí aportan moito, Juan de Crespo, un emigrante máis que dende a lonxanía traballa polo Caurel, Vicente Reboleiro de Ferramulín, Orlando Álvarez de Ferreiros de Abaixo, Xosé Lois Foxo de Romeor, Urbano Arza de Folgoso, Xesús Galán de Piñeira, Sara Martínez Gallego de Seceda, Suso de Cháos de Paderne, Sonia Vila da Pendella, Eva Méndez de Romeor, Xulio Pérez de

Bustofrío-Lóuzara, Elói de Folgoso, Xan de Vilar, Iolanda Ferreiro de Seoane, Xosé Raposo de Miraz, Manuel Álvarez de Froxán, Begoña López Rodríguez de Miraz, María Neves López de Folgoso, Manuel Vaz Varela de Folgoso, María Jesús Rodríguez de Martínez dende Caracas-Venezuela, Matilde Arza de Folgoso, Teresa Seoane Bertrán, Vanessa Garrido Blanco de Vilela, Natalia Aira do Mazo de Santigoso, Zara Póns Vila de Froxán, Elena López de Vilamor, Alexandre Valín Roca de Paderne, Manuel Pombo Vila de Froxán e outra moita xente que o seu paso polo Caurel quixeron expresar os seus coñecementos e sentimentos por esta terra: Manolo Méndez Silvelo, Moncho Regueiro, Conchi Balado, Ramón Vila, Xavier López Quiroga, Pepe Pol, Aida Soengas Castro, José Manuel Lago Díaz, Felipe Molinero, Antonio Neira Rodríguez, Manuel Arias Real, Alfredo Seijas, Franchesca López da Silva, Xosé Lois Louzao, Muxía, Carlos Rueda, Salvador Parareda Muns, os fotógrafos Juan Pablo Moreiras e Roberto Ribao coas fermosas fotografías de portada e outras que nos fixeron de xeito totalmente desinteresado. A todos eles debemos que A CANDEA siga no seu camiñar e sexa xa un referente na vida do Caurel.

A colaboración de Antón Patiño cos seus versos, e tamén especial agradecemento a título póstumo o recentemente falecido Manuel María "O Poeta da Terra Chá" por enviarnos un poema feito para esta revista e dedicado o seu amigo Uxío Novoneyra.

Son tantos os colaboradores que pode que nestes intres me esqueza de nomear algún, así vai o agradecemento en xeral a todos que nalgunha ocasión fixestes algo por esta publicación

Outra das razóns para que esta revista siga adiante sodes os lectores, que cada día estades a dar máis e máis mostras de apoio.

Tamén resulta importante, e axudan esas persoas que as veces por ignorancia ou descoñecemento, nos critican.

A editorial deste número quizás sexa máis extensa do debido pero como presidente da Asociación "FONTE do MILAGRO" sintome na obriga de expresarme así, de facelo chegar a todos os lectores e amigos do CAUREL e de A CANDEA

O Presidente

 MORENO

No antigo obradoiro do pintor Avari. **MORENO** convida a viño doce a todos os amantes do CAUREL, non fai falla máis que acreditarlo

ARMANI-MOSCHINO-CALVIN KLEIN-DKNY-CUSTO, TOMMY, e moitas marcas máis.

Moreno. • C/Marqués de Ugena, 40 Sarria (Lugo) • Tfno.: 982 530 791

COUSAS DA EMIGRACIÓN

Que fogar do Caurel non ten ou tivo algún dos seus na emigración?. Os caureláns, como os galegos, espallámonos polo mundo adiante; nunhas ocasión levados pola necesidade e noutras polo espírito aventureiro; as condicións económicas, sociais e, en moitos casos políticas levou a este pobo a emigrar, a buscar a vida noutros lugares, noutras terras, deixar familia e marchar, en moitos dos casos, a lugares afastados, dos que non tiñamos nin a menor referencia pero case que sempre buscando países onde a fala non fora un impedimento para os nosos obxectivos. Así que, nun primeiro punto de destino viñan a ser as nacións onde o castelán ou español era a lingua oficial ou calquera outro idioma coñecido polos galegos. Arxentina, Venezuela, Uruguay, Brasil, Cuba ou calquera outro país da América Latina acolleron a milleiros e milleiros de galegos. Na primeira metade do século 20 os portos de Vigo e A Coruña foron testemuñas de moitas e moitas despedidas, moitos adeuses e moitos hasta sempre. O que nos contan retornados, o que podemos ollar en fotografías ou as imaxes gardadas en cine móstrannos a tristura da emigración, a cara triste pero ó mesmo tempo valente de quen por última vez e dende a escaleira ou dende a borda dun vapor ía dicir o último adeus a súa terra, a súa querida Galiza, os seus seres queridos... pero no seu adentro coa ilusión de algún día voltar e acadar o que os levou a partir. Moitos deste galegos e caureláns eran rapaces e rapazas que ós seus 15, 16, 17, anos partían cunha ilusión, coa esperanza de mellorar as súas condicións de vida. Deixar atrás país, irmáns, fillos era duro pero non un impedimento, tratábase de "facer as Américas" e facer fronte ás necesidades que por aquelas tiña o noso país.

As grandes cidades de hispanoamérica eran o lugar de referencia, o punto onde establecer os primeiros contactos e atopar o primeiro traballo que dera para pagar a hipotecada e longa viaxe transoceánica. Bos Aires, Caracas, Montevideo, Río de Janeiro, La Habana, e outras moitas, vían chegar cada día centos e centos de emigrantes, non só galegos, tamén do resto da xeografía española e doutras nacionalidades sobre todo europeas, pero a todos se coñecían por "galegos".

A recuperación económica, a melloría social que se empezou a vivir motivado sobre todo polo cambio político no país vivido na década dos 70 ó contrario do que, por estas datas estaba a acontecer nos países americanos, fixo que a emigración para o outro lado do charco fora caendo e, ano tras ano, menos galegos e galegas tiveron que abandonar a terra natal e si había que facelo o punto de destino fora máis preto: as grandes e industrializadas cidades españolas e nalgúns casos Francia, Suíza, Alemania, etc., absorbían a emigración galega.

A chegada do novo século e milenio está a facer que o movemento migratorio se invirta, e Galicia estea a recibir fillos e fillas das patrias que algún día nos acolleron. Moitos galegos retornados e outros moitos que, sen ter vínculo con esta terra,

están a chegar buscando un traballo, un modo de vida que en moitos dos casos nos seus países de orixe é difícil conseguir.

O mais normal é que estes inmigrantes se acheguen ás grandes cidades galegas na procura dun emprego. Pero neste caso, o que me leva a escribir estas letras é, si non insólito si raro, que o Caurel sendo unha das zonas máis desfavorecidas da xeografía galega e unha das que máis fillos mandou a emigración, acolla a unha das familias chegadas que fixeron a ruta ó contrario do que galegas e galegos fixeron anos atrás.

Fai un ano a familia composta por Jorge, Elba e mailo seu fillo Jhon deixaban a cidade de Montevideo, capitalidade do Uruguay, para buscar nova vida en España e o destino quixo que fora no Caurel. Con máis dificultades que tiveran os nosos emigrantes, daquela con ter os cartos para pagar a pasaxe era suficiente; agora os problemas burocráticos son maiores xa que para poder fixar residencia no territorio nacional é necesario traer consigo contrato de traballo e outros documentos para que se expida a tarxeta de residente. No caso desta familia, e logo de non poucos atrancos, conseguiron todo o necesario e así viaxar. Hoxe atópanse establecidos en O Caurel como uns caureláns máis, concretamente na súa capitalidade Folgoso.

Con eles quixemos conversar e facer as seguintes preguntas:

¿Que vos levou a deixar o voso país?:

- A situación económica pola que atravesamos o Uruguai non é do mellor así como o mercado laboral.

¿Por que España e máis concretamente Galiza?

- Nun principio a nosa idea era viaxar os Estados Unidos, pero as dificultades para entrar no país fixeron cambiar esta idea e viñemos a Galicia asesorados un pouco por un amigo que vive en Vigo.

¿Tiñades algunha referencia do Caurel cando vos chegou o contrato de traballo?

-A verdade que non, en Uruguai seguíamos un pouco a vida en España a través da Televisión pero do que máis nos falaban era das cidades, aínda que nalgunha ocasión víamos documentais con imaxes de lugares coma O Caurel, pobos pequenos e para nos dicíamnos que bonito sería coñecer eses lugares.

¿Cal foi a impresión ó chegar a Folgoso?

- Así.. un pouco impresionados pola súa paisaxe.

¿Como vos atopades entre as xentes do Caurel?

. Moi ben, as xentes do Caurel acolléronnos con agarimo.

¿Non foi impedimento o idioma galego á vosa chegada?

-Si, un pouco. Elba e a súa familia son de preto da fronteira con Brasil, alí oíase a diario o portugués e a súa semellanza co galego serviunos de moito.

CUBERTAS DE PIZARRA E CANALÓNS

Tfnos. 982 25 16 55 / 982 22 96 56
Móvil: 607 58 94 65 • LUGO

¿Que gran semellanza e que gran diferenza hai entre Uruguai e Galiza?.

-Como en todo hai algo que nos asemella, pero sen lugar a dúbidas a gran diferenza é a súa paisaxe. Uruguai é un país case que plano, eiquí veise moita montaña.

¿Resúltavos complicado adaptarse á vida galega?

-Non, non é difícil.

¿O saír do voso país marcastes un obxectivo de regreso ou segundo acontezan as cousas?

-Cando marchas do teu país saes coa intención de mellorar e si é posible voltar, pero a verdade é que non sabes nin o que a vida che pode deparar.

Hoxe as condicións son distintas ás que viviron os emigrantes galegos de fai anos. A duración dos viaxes, a comunicación cos familiares e amigos deixados alí, a información que nos chega a través dos medios, incluso o poder ver a televisión do noso país a miles de quilómetros

¿Esto axuda a levar mellor a situación ou crea ese sentimento de "morriña" que dicimos os galegos?.

- Preguntando o que é a morriña din que están en contacto telefónico moito coa familia e amigos da súa terra e isto axuda a levalo mellor.

¿Cal era a ocupación que tiña Jorge alí?.

- Dedicábame a construción pero dentro da especialidade do ferro, tiñase moito en conta dentro da construción as labores da manipulación do ferro e ós carpinteiros.

¿As condicións laborais difiren moito das que atopas eiquí?

-Non moito, para non traballar os sábados aumentábase a xornada diaria nus minutos. O contrato de traballo que o trouxo eiquí é no eido da construción.

¿Ves moita diferenza entre o xeito de construír en Uruguai e en España?.

- Hai de todo, diferencias e semellanzas.

Elba. ¿Vostede a que se dedicaba no seu país?

-Ó servizo doméstico e como calquera muller e nai de familia facer as labores da casa.

¿Como se atopa no seu novo traballo en Folgoso?

-Moi a gusto.

Jhon ten 19 anos; e como rapaz preguntámoslle:

¿Son iguais a costumes da xuventude uruguia e a galega?

-Bueno, nalgúns cousas si noutras non, eiquí no Caurel a xuventude vese moi sana, acolléronme moi ben.

¿Cal é a túa opinión no referente á vida no Caurel?

. Tranquila, moi tranquila e moi sana.

Unhas preguntas para os tres:

¿Como se atopan entre as xentes do Caurel?

-Estupendamente, a xente e moi respectuosa e dende un principio portáronse connosco moi ben.

¿Gústalles a paisaxe do Caurel?

-Si é moi bonita, a pena é a contaminación que din que hai. Jorge non cree que sexa verdade, é imposible que con tanta e tan variada vexetación poida haber algún tipo de contaminación.

¿Que votades de menos?

-A familia que queda o outro lado do charco sen lugar a dúbidas.

Elba, como coñecedora do mundo gastronómico está pregunta é para vostede:

¿Cal é o prato típico do Uruguai?

-Milanesa con ensalada e batata, alí coñecese como "papas".

Queremos dende estas páxinas da Revista do Caurel dar a benvida e desexamos que se atopen entre nos coma na súa casa, así como agradecer a súa cordialidade e tempo que nos dedicaron.

Folgoso - Febreiro de 2005

14 AÑOS DE EXPERIENCIA
NUESTROS RESULTADOS NOS AVALAN
SERIEDAD, PREPARACIÓN Y PROFESIONALIDAD

ACADEMIA RECATELO
PASCUAL VEIGA Nº12 (Enfrente a Columpios Parque Rosalía)

TELÉFONO: 982284187

LUGO

TRADUCCIONES:
TRABAJOS UNIVERSIDAD
EMPRESAS
(INGLÉS-ALEMÁN-FRANCÉS)

PRIMARIA-ESO-BAC:
CONTROLES ACADÉMICOS
GRUPOS REDUCIDOS
ENTREVISTAS CON PADRES
NOTIFICACIÓN AUSENCIA A CLASE
TEMARIOS Y EJERCICIOS PROPIOS

CICLOS FORMATIVOS:
ALINEMTARIAS
ADMINISTRATIVO
INFORMÁTICA

CURSOS PARA EMPRESAS
ASOCIADOS A ANCEFCO
(ASOCIACIÓN NACIONAL CENTROS
DE FORMACIÓN CONTÍNUA)

UNIVERSIDAD
INGENIERÍAS
VETERINARIA
R. LABORALES
EMPRESARIALES
VETERINARIA
HUMANIDADES

OPOSICIÓN
FP AUTOMOCIÓN

INFORMÁTICA
INICIACIÓN
PERFECCIONAMIENTO
AUTOCAD 2005 (2D Y 3D)
INTERNET Y REDES

CALIDAD

O CASTIÑEIRO (3ª PARTE)

O RETROCESO DO CASTIÑEIRO E AS SÚAS CAUSAS

A difusión do piñeiro marítimo, a extensión do cultivo do millo diminuíndo a dependencia da recolección das castañas, o sobrepastoreo do monte, e as esixencias da Mariña en madeira, foron factores que deberon influír no importante retroceso do castiñeiro nas zonas de menor altitude ó longo dos séculos XVII, XVIII e primeira metade do XIX.

Na actualidade os soutos galegos atópanse afectados por axentes nocivos de moi diversa índole, debido a entrada dalgúns patóxenos procedentes doutras partes do mundo e ós cambios no sistema de vida da poboación labrega. Temos que destacar pola súa importancia destructora os que orixinan a **tinta** e o **cancro americano**.

A TINTA.

É unha doenza coñecida en Galicia dende comezos do século XIX. O seu nome obedece a que os castiñeiros afectados presentan a madeira baixo a casca, tinguida dunha cor escura semellante á da tinta de escribir.

• **Os fungos que a producen** son microscópicos e pertencen ó xénero **Phytophthora**, **P. Cinnamomi**. Viven no chan e atacan o castiñeiro e moitas outras plantas como o piñeiro, o carballo, etc. Poden atacar o castiñeiro xuntos ou por separado.

• **Os síntomas.** Caracterízase porque as follas viran de cor verde a amarela e posteriormente mingúan significativamente tanto en número como en tamaño.

• **O espallamento e as súas causas.** Na actualidade o espallamento desta doenza abrangue casi a totalidade de castiñeiros na Península; en Galicia espállase por toda a superficie ocupada por esta especie.

• **Métodos de loita e prevención.** A preocupación por atopar un sistema de loita contra esta doenza ven desde comezos do século XX.

Hoxe en día o método de loita preventivo máis eficaz é evitar as plantacións naqueles lugares onde se dan as condicións axeitadas para o desenvolvemento do fungo.

O CANCRO AMERICANO

A doenza do cancro do castiñeiro ou cancro americano é novidosa para a maioría dos labregos galegos os primeiros focos activos detectáronse en Galicia cara a 1.970.

O perigo desta doenza aínda é máis grave có da tinta.

• **O fungo causante da doenza.** Esta enfermidade é causada por un fungo chamado **Cryphonectria (Endothia) parasitica**. As súas sementes son transportadas polo vento.

• **Os síntomas.** O fungo introdúcese nas plantas a través de feridas producidas nelas (podas, enxertos, laboreo), ou por entradas naturais. Unha vez que o fungo penetra na ferida desenvólvese debaixo da casca.

• **O espallamento e as súas causas.** A chegada e espallamento en Galicia produciuse a través do transporte ou manipulación de plantas ou madeira infectada procedentes doutras áreas como puido ser o caso de Francia, Navarra ou País Vasco.

Posteriormente a partir destes núcleos iniciais o fungo foise espallando polas masas de castiñeiros máis próximas a través do vento e a choiva e mesmo polo home.

• **Métodos de loita.** O combate desta doenza é moi difícil, ata o de agora sobre os métodos de loita os resultados son pobres.

OUTROS FACTORES

A parte dos danos producidos polos citados fungos non hai que esquecer os que ocasionan algúns insectos. Outro dano común nas plantacións novas é a insolación que afecta segundo a variedade.

Outro dos maiores problemas dos soutos está a ser o lume.

Tamén é importante sinalar o influxo que tivo a pataca, ó substituír en parte á castaña.

Información obtida do libro "O CASTIÑEIRO" de Andrés Burgos Delgado.

pinturas **RICARDO**

Ferramentas para o Pintor

Ricardo Varela Varela
DELEGADO DE VENDAS

Mª Teresa Castro Álvarez
VENDAS

Rúa/. Manuel María, portal 1 - baixo A
Tfno. y Fax 982 212 209
Particular 982 245 248
27003 LUGO

R U T A

**TRAVESIA DE MONTAÑA
ALTO DO BOI - ALTO DO COUTO**

Esta ruta ven a levar ó viaxeiro polos puntos de maior altitude da Serra do Caurel dende onde se poden contemplar os paraxes máis fermosos do Concello do Caurel e limítrofes e incluso máis aló; en días claros pódese ollar perfectamente: o Val de Lemos, a cidade de Lugo, as estribacións de Pena Trevinca onde fan límite as provincias de Ourense, León e Zamora, e tamén as Médulas e os montes do Teleno. Sen lugar a dúbidas, si o tempo nos acompaña, a nosa vista pode empaparse de beleza que ofrece a alta montaña.

CARTOGRAFÍA:

Mapa topográfico Nacional. Escala 1:25000. Follas: 156-IV (Salcedo), 157-I (Seoane do Courel) e 157-III (A Seara)

CARACTERÍSTICAS:

DISTANCIA: Pouco máis de 18 quilómetros. **DURACIÓN:** 6 horas Aprox. si facemos a ruta de seguido. **DIFICULTADE:** Media. **DATAS ACONSELLABLES:** Mellor en primavera. Recomendable a partires de abril, tamén en verán nestas datas son frecuentes as tormentas, a estas altitudes impoñen un pouco. Tamén son boas datas os meses de Outono pola espectacularidade e colorido da paisaxe. En inverno é frecuente atopar neve ou o chan conxelado, as temperaturas son moi baixas. A ruta é apta e axeitada para facer en bicicleta de montaña e en coche todo terreo; discorre na súa totalidade por pistas forestais, un punto a ter en conta para os que a fagan en todoterreo está entre o quilómetro 18 hasta o final, unha forte pendente fai perigoso o percorrido.

DESCRIPCIÓN DA RUTA:

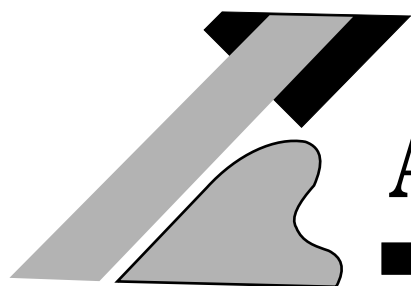
O punto de partida atópase no Alto do Boi no quilómetro 11,3 da estrada LU-651 de Quiroga a Seoane do Caurel-Pedrafita. Eiquí podemos deixar o vehículo si decidimos facelo a pé, unha estrada con firme en terra parte en ascensión dende a estrada en dirección Folgoso, un panel indícanos a Piapáxaro; o tráfico desta pista é maioritariamente o das canteiras de pizarra e concretamente os camiións que baixan a pedra para ser elaborada en Quiroga. Continuamos sempre pola estrada máis ancha; levamos 2,1

quilómetros, a pista fai un recodo, de fronte sae un camiño, nós continuamos pola pista ancha, en todo momento nas dúas marxes do camiño todo só piñeiros; a suave subida remata, hai un leve descenso; ó pouco atopamos unha construción á dereita, é unha das naves das louseiras; eiquí xa se comeza a ver a desfeita que se está a facer coa extracción da pizarra, contemplamos a inmensa ferida feita no monte, aló abaixo a aldea de Pacios da Serra. Continuamos pola ladeira orientada ó Sur, ó pouco unha pista asfaltada parte en ascensión á dereita, esta leva ós repetidores de televisión e de telefonía, continuamos polo mesmo camiño que traíamos hasta encontrar un cruce de camiños, dende eiquí xa podemos ver o Val do río Lor, ó fondo á esquerda Folgoso, capitalidade do Concello, enfrente outras poboacións do Caurel e dos concellos de Samos e Incio entre outros. De fronte da dirección traída e logo de percorrer 8 quilómetros, a pista pola que chegamos hasta eiquí desvíase á dereita; de fronte parte un cortalumes que sube hasta o pico de Piapáxaro, á esquerda do cortalumes sae unha pista en suave ascensión orientada ó norte, este é o camiño a seguir. Este punto denomínase Campa de Abedul. Neste punto tamén atopamos á nosa esquerda na dirección traída unha pista que descende en dirección a Folgoso.

Continuamos polo camiño descrito de fronte á esquerda do cortalumes e empezamos a ascender; ó rato atopamos un camiño á esquerda e un cartel en madeira que indica "tanque", si necesitamos auga podemos desprazarnos, eiquí soe haber auga todo o ano. Continuamos ascendendo; a altitude xa comeza a notarse, eiquí podemos ver como as plantacións de piñeiros medran moi lentamente, se nos fixamos ó arredor pode resultar fácil ver algún corzo fuxindo ó decatarse da nosa presenza e algunha aiga ou outra rapaz voando enriba das nosas cabezas. A subida continua, atopámonos cun camiño que sae á esquerda, esta indicado "Mirador de Penaboa" podemos desprazarnos hasta este mirador, as vistas son espectaculares. Debaixo do mirador ollamos os tellados de Ferrairós de Arriba e de Abaixo e de fronte as Fontes de Fedo; dende o cruce do camiño hasta o mirador hai uns 400 metros. Seguimos describindo a ruta e camiñando, enriba de nos xa podemos ver o Piapáxaro e no seu pico a caseta de vixilancia do servizo de incendios. Logo duns recodos e de

Vista dende O Piapáxaro cara as provincias de León, Zamora e Ourense

Serigráfica
ARGENTINA

**IMPRESIÓN SOBRE TODO
TIPO DE MATERIAL**

C./ Flor de Malva, 21
Tel. y Fax - 982 20 21 93
Garabolos - Lugo

percorrer 11,5 quilómetros dende o porto do Boi un camiño ascende á nosa dereita en dirección o Piapáxaro é o camiño que podemos coller para subir hasta o alto, o segundo en altitude do Caurel logo de Formigueiros. Dende o cruce hasta o pico hai un quilómetro, xa podemos calcular o tempo que nos levaría subir e baixar. Vale a pena subir, dende alí as vistas son impresionantes aínda se poden ve-los restos do penal de Vilarbacú e o pobo.

Seguimos coa ruta; dende o cruce de o Piapaxaro seguimos ascendendo, un pouco máis arriba un cruce de camiños, á dereita indica Cruz de Outeiro, á esquerda Fedo, nós seguimos de fronte; xa estamos camiñando por enriba dos 1500 metros de altitude...!, logo duns metros llaneando, vendo ó fondo o val da Seara comezamos a descender pola ladeira contraria hasta topar cun cruce de varios camiños, xa levamos 14,3 quilómetros percorridos... iso si non decidimos desviarnos da ruta indicada. Este punto ten o nome de Campa de Lucenza, o primeiro dos camiños que parte á dereita, en pronunciado descenso e sempre para a dereita lévanos á Lagoa de Lucenza, un pequeno lago glaciar de gran beleza; a finais do verán é fácil ve-la case seca. Dende o cruce de camiños hasta a lagoa hai 800 metros. Outro camiño que parte un pouco máis adiante, tamén á dereita leva hasta un tanque de recollida de auga, a uns 100 metros aprox.; bo lugar para facer unha parada e tomar un trago. No citado cruce da Campa de Lucenza tamén parten á esquerda dous camiños, os dous levan á entrada da Rogueira; si decidimos achegarnos, mellor coller o máis ancho e que sae para abaixo; dende eiquí á entrada da Rogueira un quilómetro aprox. pero a nosa travesía continúa... Para arriba un pequeno xiro á esquerda e comeza a ascender o camiño, seguindo a pista encontramos un camiño á esquerda que sube hasta o alto de Formigueiros (1640 mts)

por si queremos visitar o punto máis alto do Caurel. Continuamos o noso camiño, eiquí suavízase. Ós 500 mts parte un camiño á dereita, este leva hasta a aldea de Vieiros; seguimos o noso camiño de fronte e o pouco comeza unha forte pendiente, xusto enriba das famosas Fontes do Cervo; debaixo de nos podemos admirar a maxestosa Devesa da Rogueira, este tramo de forte descenso é perigoso para os todoterreo ou bicicletas, é necesario extremar a precaución. Continuamos, o camiño fai un pequeno descanso para logo tomar de novo o

descenso que nos leva o final da ruta ó Alto do Couto a 1.320 metros de altitude. Eiquí atopamos a estrada asfaltada que leva dende Seoane a Visuña e Ferramulín, xa fixemos os 18 quilómetros do percorrido!!!

CONSELLOS

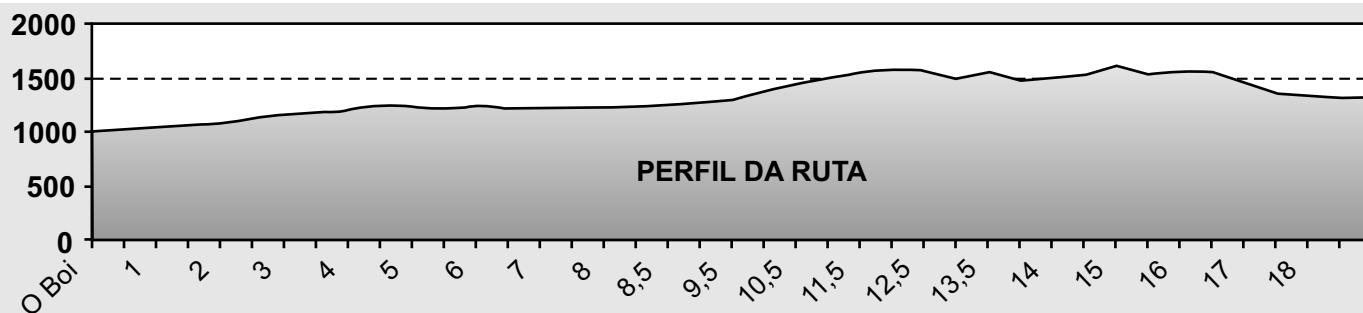
Si fas a ruta nos meses de verán mellor leves auga e algo de comida, a calor nestas alturas aprema.

O calzado e roupa deben de ser o máis cómoda posible recorda que si fas o camiño no inverno atoparás baixas temperaturas e no verán e fácil coller unha insolación si non te protexes.

O ser unha travesía larga, o camiño normalmente faise nunha soa dirección deixando o vehículo lonxe do punto final da ruta, por eso é bo prever como facer o regreso para recoller o coche.

Si fas a ruta en Bicicleta ou Todoterreo non te adentres noutros camiños, pode ser perigoso e o mesmo tempo interferir na tranquilidade dos animais que viven na zona.

EVARISTO MÉNDEZ

ALBERGUE DE QUIROGA

- ACTIVIDADES DE EDUCACIÓN AMBIENTAL - DEPORTE DE AVENTURA
- ITINERARIOS GUIADOS...

FINCA DA SILVA, S/N
C.P. 27320, - QUIROGA (LUGO)

Tif./ Fax: 982 43 52 90 Tif: 606 37 19 64 E-mail: albquiroga@hotmail.com
WEB: <http://www.telefonia.net/web/alberguequiroga>

A AUGA NO CAUREL

Tan acostumados estamos a ela que a miúdo pasa desapercibida, nembargantes a súa importancia é tan grande que sen ela a vida, tanto animal coma vexetal sería imposible.

Non vou a facer unha exhaustiva lista das súas propiedades, baste dicir o dito anteriormente.

A carón das fontes organizáronse as aldeas dada a súa importancia para unha sociedade basicamente agrícola e gandeira. Xa en Mesopotamia atopáronse catro canles para a auga e a Cultura Samarra (5600-5000 a.c.) que foi unha das máis importantes de Mesopotamia Norte; parece ser que foron os primeiros que empregaron un sistema de irrigación aproveitando as cheas do río Tigris para rega-los campos de trigo, cebada, avea e liño.

No Caurel a auga cobra un especial protagonismo, ríos, carrozos, fervenzas, pozos, fontes, presas... forman unha intrincada rede hidrográfica que tamén foi a forza que puxo en funcionamento: Muíños, ferrerías, mazos, batáns, minicentraís hidroeléctricas e aserradoiros.

Como todo-los fenómenos da natureza en ocasións escapa ás pretensións da xente ocasionando catástrofes. A máis famosa delas será a do Diluvio Universal, do Antigo Testamento (Génesis 6-8) que por certo, este episodio non é exclusivo da Biblia como algúns pensan, xa que os Sumerios, primitivos habitantes do Sur de Mesopotamia, un pobo de lingua aglutinante e escritura cuneiforme, que escribiron as primeiras páxinas da historia da humanidade, xa

deixaron constancia daquela desfeita. Asemade compre salientar que o concepto que se tiña de "Universal" por aquel entón era moi diferente do que temos hoxe en día.

A auga foi a musa que inspirou a numerosos poetas. Jorge Manrique, sumido na tristura e melancolía pola morte do seu pai fixo unha profunda reflexión sobre o pouco que é a vida a vez que establecía unha curiosa comparación entre esta e os ríos.

Moitos son os que aseguran que no Caurel hai fontes con propiedades medicinais; por citar algunha farei referencia as Fontes do Cervo na Devesa de Rogueira, as do Fedo en Ferreiros de Arriba, a de Sucarril en Ferreiros de Abaixo, a de Sanabarrigas en Vilasibil... e aínda quedan moitas.

Na aldea de Meiraos, aínda non hai moito que baixaban ó Río Pequeno, a un remanso que hai baixo da Ponte do Moín do Bao tomar baños daquela auga para certas doenzas da pel de persoas e gando, e curiosamente, nalgunha ocasión baixo prescrición médica.

Dicir por último que a auga foi motivo tamén de moitas desavenencias pola súa posesión e o seu control, e lamentablemente poucas son as veces en que lle damos o trato que merece, sen decatarnos que niso vai, non só a nosa saúde senón tamén a das xeracións vindeiras.

JE.SUS ALFONSO PARADA JATO

ASESORES VILA CASTRO S.L.

ASESORES DE EMPRESA

ÁREA FISCAL-CONTABLE

ASESORAMIENTO FISCAL

- Asistencia a Inspecciones.
- Recursos.
- Constitución de Sociedades.
- Declaración Censal
- Legalización de Libros.
- Planificación Contable-Fiscal.
- Contabilidad de Sociedades.
- Confección de Libros Fiscales.

GESTIÓN TRIBUTARIA

- Declaración de la Renta de las Personas Fiscales.
- Impuesto de Sociedades.
- Impuesto de Actividades.
- Económicas.
- IRPF Retenciones a Cuenta.
- Módulos, índices o Signos.
- Ingreso a Cuenta de Sociedades.
- Estimación Directa.
- Liquidación de I.V.A.

HACIENDA

- Presentación de Declaraciones.
- Presentación de Liquidaciones y Pago de Impuestos.
- Presentación de Actividades Económicas.
- Presentación de Sucesiones.
- Solicitudes de Número de Identificación Fiscal.
- Solicitud de Etiquetas.
- Solicitud Certificado Negativo de Hacienda
- Solicitud Duplicados de Documentos.
- Solicitud Cambio de Titularidad en el Catastro.

ÁREA LABORAL

SEGURIDAD SOCIAL

- Alta de Empresa.
- Partes de enfermedad y accidente.
- Libro de Visita y Matrícula.
- Nóminas y Seguros Sociales.
- Preparación y Cálculo de Finiquitos.

ASESORAMIENTO LABORAL

- Estudio y Elaboración de Contratos de Trabajo.
- Inspecciones.
- Expedientes de Jubilación.
- Pensiones.
- Negociaciones y Conciliaciones. Extrajudiciales.
- Actas de Conciliación.
- Tramitación Expedientes Subvención.

ÁREA JURÍDICA

- Civil.
- Fiscal.
- Laboral.
- Mercantil.
- Administrativo.
- Herencias.
- Divorcios.
- Impagados.

OTROS SERVICIOS

- Tramitaciones varias a vehículos.
- Permisos y Licencias.
- Asesoramiento Financiero - Comercial.
- Patentes y Marcas.
- Registro Mercantil.
- Registro Propiedad.
- Informes Comerciales.
- Informes Prejudiciales.
- Verificaciones registrales.

Parque de San Lázaro, 9 - 3º Dcha. • 32003 OURENSE
Teléfonos 988 221 128 - 22 33 44 - Fax: 988 22 36 41

Velázquez Moreno, 9 - 6º Ofic. 16 • 36201 VIGO (Pontevedra)
Teléfono/Fax: 986 22 23 23

DEPORTISTAS NO CAUREL

Non resulta nada doado que os rapaces do Caurel podan chegar a ser estrelas do deporte en calquera das súas manifestacións, moitos son os atrancos que aquí se atopan. Anque non moitos, algúns si que chegan a cotas onde o deporte xa require máis que afección, xa falamos nunha anterior edición desta revista de María José Garrido, xogadora de Voleibol que participa na Liga de Honra do Voleibol Feminino Española e na selección nacional, tamén temos o caso doutra rapaza na mesma disciplina deportiva e con raíces no Caurel, Jennifer Mendoza actualmente na Universidade de Granada e que recentemente participou coa selección española. Nunha vindeira edición falaremos con ela. Pero hoxe vamos contar a andaina dos irmáns Iván e José López Jato nados no Caurel e fillos de caureláns; por motivos laborais de seus pais asentáronse en Sarría e alí empezaron a facer as primeiras demostracións das súas habilidades no deporte, a súa afección, o fútbol.

A afección deste rapaces ó balompé ben un pouco de familia, seu pai José López Páez natural de Miraz no Caurel é na actualidade presidente da Sociedade Deportiva Sarriana que compite na categoría da Rexional Preferente Grupo Norte. Neste equipo comezaron os dous irmáns a súa andaina no mundo do balón, Iván ten 19 anos e a súa posición no campo é no centro da defensa, di atoparse moi a gusto na Sarriana, o seu irmán José comezou a competir co equipo de fútbol sala do colexio onde estudia "Frei Luís de Granada" e logo comezou o fútbol de campo, segundo el chamáballo máis a atención; o seu primeiro equipo non podía ser outro que a Sarriana e na categoría de infantís. O bo facer no campo non pasou desapercibido para os olladores doutros equipos, e logo pasou a xogar no Calasancio de Monforte que compite na División de Honra na categoría de

cadetes, a súa habilidade e rapidez co balón rapidamente foi valorada polos técnicos da selección galega sub-16 e foi convocado para participar entre outros na primeira Fase do Campionato Nacional de Seleccións Autonómicas que se disputou o pasado Nadal en Ceuta onde se enfrontou as seleccións de Asturias e Ceuta; segundo recolle o xornal ceutí El Faro na súa edición do día 28 de decembro de 2004 a selección galega con fenomenal fútbol venceu a de Ceuta por 3-1 e participe desta victoria foi

José coñecido no mundo futbolístico por "Jato". En Semana Santa concéntrase de novo coa selección para participar noutra fase do campionato autonómico concretamente nas Illas Baleares onde se mediran coas seleccións de Baleares e Cataluña.

Ademais de vestir a camiseta do Calasancio e da Selección Galega, tamén é convocado pola Selección de Ourense Sub-17 o que nos ven a dicir da súa calidade.

Cóntanos que empezou a practicar ciclismo e lle gustaba pero tamén lle tiraba o fútbol así que tivo que escoller unha das dúas disciplinas e decantouse polo balón.

Esta a cursar 4º da ESO onde ten que esforzarse polas moitas horas que lle están a restar os entrenamentos, tres veces a semana ten que desprazarse a Monforte para entrenar e noutras ocasións a Coruña e outros sitios onde é convocado pola selección, isto obrígalle a facer dobre esforzo, pero di que o leva ben. Atópase moi a gusto co que fai e non lle importa o ir e vir.

Xoga como dianteiro máis ben tirando a banda nesta posición é onde máis a gusto se atopa.

O F.C. Barcelona é o seu equipo preferido e Ronaldinho o seu ídolo, encántalle a velocidade e habilidade e o que fai coa pelota o brasileiro.

comidas caseiras
habitacións con baño

- Nabizas con lacón e castañas
- Caza
- Entremeses caseiros
- Postres caseiros

Seoane do Caurel (Lugo)
Tfno.: 982 43 31 06

Coa pelota o brasileiro.

Estivo a proba no Deportivo da Coruña e o Celta de Vigo o que ben a dicir que este rapaz apunta alto no mundo do balompé.

Referente ó deporte no Caurel di que lle gustaría que se formase un grupo no Caurel e que os rapaces tiveran máis ocasións.

Quen sabe se algún día Iván e José defenden as cores dos grandes do

Fútbol en España ou en calquera outro país, madeira non lles falta así que ánimo e moita sorte. Dende O Caurel desexamos que un día o nome destes caureláns apareza entre os grandes do balompé, de momento empezan a selo. Sorte tamén desexamos a seu pai na difícil labor de gobernar e dirixir un club deportivo.

URBANO ARZA, S.L.

CONTRATISTA DE OBRAS

**MATERIAL DE CONSTRUCCIÓN - MOBLES
FERRETERÍA - BAZAR - ROUPA E CALZADO**

Supermercado CLAUDIO

C/ Deputación N° 41 • 27325 FOLGOSO DO CAUREL (Lugo)
Tfno.: 982 433 026 - Fax: 982 433 055

SER GALEGO

Un amigo meu, Cosme Saiz de Loizaga, di que non estivo nunca en terras galegas e, sen embargo, ten unha idea formada de Galicia polo que lle contaron os galegos que foi atopando no seu andar pola vida. El di que a idiosincrasia galega sempre lle chamou a atención, e conta anécdotas e historias das súas vivencias con esa sensibilidade especial das almas nobres. O que segue escribiuno el.

"De neno tiña un amigo que, cando lle preguntaba qué quería ser de maior, sempre respondía, falando un castelán musical que dulcificaba as consoantes e facía vibrar os acentos, "yo quiero ser galego". Entón eu non podía comprender nin o sentido nin a seguridade con que o rapaciño manifestaba tal desexo, ¿que neno entende de pluralidades máis aló das fronteiras dun patio de recreo cun bambán rosa para nenas e outro azul para nenos? Neno e nena, esas dúas eran as únicas nacionalidades que por entón entendíamos.

Foi pasados moitos anos, os suficientes para prestar cordura á adrenalina do carnal desexo, e cando a reflexión vai poñendo en orde as lembranzas, só entón me pareceu albiscar a posibilidade de lle dar sentido á persistente resposta daquel amiguño meu que, como máis tarde souben, emigrara dende o Caurel polo único gusto con que a necesidade disfrazaba a vontade."

O meu amigo Cosme manifesta que só coñece a nosa terra galega desde as páxinas da alma dos nosos escritores e desde as imaxes que lle devolven eses espellos que moran no corazón dos seus amigos galegos. Pobres referencias, di, para soñar unha terra de tanta beleza que ningún corazón que a fixera súa deixa xamais de chorar a súa ausencia. El pensa que temos toda a razón e pide que lle permitamos compartir connosco o seu soño desa terra que nos apresa, e continúa dicindo:

"Cando leo as vosas letras mergullo nese país en que sempre orballa e as nebras susurran nomes de espíritos perdidos ou encadeados a unha pena. Síntome bebendo da soidade dos soutos de castiñeiros ou das carballeiras, onde cada árbore conta a súa historia ós solitarios viaxeiros sen cabalería, mentres o aire fai soar unha música de instrumentos perdidos no tempo, e os viaxeiros xuran que algunha vez viron meigas, ou sentiron no tremor da terra a cabalgada do

rei Artús ou as pegadas de Breogán, que oíron o ouvear do lobis-home cando a lúa se enche coa faciana dun deus antigo... Tamén sinto o ruxido do mar nos melados dentes do orco do océano, os mesmos onde os que navegaron, porque non había máis que navegar e así foi sempre, deixaron acaneándose na espuma do estalido das ondas o seu nome susurrado, tal vez é por iso que as ondas se oen tan fortes, mentres o rezo tímido das mulleres morre no costume da distancia e da eterna perda. Tamén vexo cadros de primaveras que estoupan as súas cores sobre o verde perpetuo; veráns de tregua e regreso, saídos e augardentes compartidos; outonos que acenden a paisaxe de vermellos e ocres; invernos que morden a alma e cheiran a mofo e fento.

¿E que hai das xentes? ¿Acaso non faltan neste torpe retrato? Non podo nin debo, no tocante a este campo, recorrer ós tópicos que sobre as personalidades dos pobos por aí se difunden coma se foramos clons do debuxo dunha enciclopedia. O que eu lembro é unha princesa celta de natural arrebol e ollos de turquesa acesa, sempre semivelados pola celosía dunhas pálpebras que esconden a vergonza de ser nova, de ser bela, como se fora necesario o perdón por iso. De fala doce, como

avergonzada, ata na picaresca dos seus requetebriños que sempre gardaban máis intención cá que os aprendices de pretendentes supoñíamos, pobres de nosoutros. E a risa, como contida, ata derramar bágoas polo triunfo escondido dunha dobre intención allea ós inocentes rulos. A mesma rapaza, quizais foi outra, que unha vez me dixera que o seu pai era navegante de estrelas, "¿como é iso?", preguntaba eu, "si, cada vez que partía para ir ó mar, e eu non podía conter unha bágoa no bico de boas noites, el dicía: tranquila miña nena, só vou ir tras dunha estrela e logo volvo. Se tardo é porque sempre busco a que máis brilla na noite, para despois, unha vez localizada e prendida do noso ceo, saír ti e mais eu, os dous xuntos, ó convite da noite de verán para alumar coa súa luz cada bágoa derramada e convertela despois nunha perla". Era unha ledicia escoitala mentres nos seus ollos bailaba o reflexo dun recordo de fráxil cristal. "E así foi: regaloume tantas estrelas que case me sentía obrigada a chorar cada vez que contemplaba o ceo. Ata que unha vez

Carrozo de Lousada

Foto: E.M. Vila

EL GORDO DE La Primitiva

Bono Loto

La Quiniela

La Primitiva

Reserve xa a súa Lotería de Nadal

ADMINISTRACIÓN Nº 12

Crta. N-VI, km. 501,6

27004 LUGO

(Centro Comercial Carrefour)

Telf. 982 203 159

souben, polas graves badaladas dunha ermida que só lembro pola pedra vestida co loito da humidade do norte, que a estrela que buscaba estaba esa vez moi lonxe." O cristal tornábase entón marabilla na súa cara, mentres os seus labios dubidaban entre un sorriso e o rogo dun bico de consolo nun baile de tremeres contidos, "tan lonxe que aínda a busca para min, e cando regrese da súa viaxe polos mares sen nome, sentirei o regalo do seu cálido abrazo, baixo o aroma da uva cando se dorme o verán; el sinalará co dedo a luz regalada e dirá: nena, qué bonita estás cando miras a estrela que che trouxen."

Pasados os anos souben que Rosiña atopara un mariñeiro que agora lle regalaba outras estrelas.

Tamén teño amigos que, de maiores, son galegos. Persoas de rostro sincero, que sempre gardan a última sorpresa dun sorriso cómplice. Persoas que fan máis que din, e xa se sabe que nas obras, cando non é a obriga quen as dirixe, é o corazón quen fala, ie que ben falados son os condenados!

Sen embargo, tal vez o que sempre me atraeu do ser galego foi aquela simple historia que a rapaza de meixelas acesas me contara. Como en toda familia que se prece, é a luz do fogar a que orienta ó viaxeiro cando o seu corazón se perde, e así llo contaba o seu pai, mariñeiro sen outros faros cós do porto do sustento. "Miña nena, ¿ves a lúa?", "si que a vexo, pai", "é o pendente que che regalarei o día que o meu barco toque o horizonte onde se esconde".

Vicente Touzón Veiga

P E R F U M E R I A S

• Droguería • Parafarmacia • Dietética • Alimentación Infantil

ARENAL ES MAS BARATO

Calvo Sotelo 93-95
-SARRIA-

Plaza de España, 3
-PONFERRADA-

Rúa Cardenal 33
-MONFORTE-

Central: Polig. CEAO - Calle Industria, 94
27003 LUGO

Tfno.: 982 20 70 46 - Fax: 982 20 71 14

VI FESTA DA PISA

O pasado día 5 de decembro e coincidindo como xa é habitual na ponte da Constitución e a Inmaculada celebrouse a VI Festa da Pisa e Degustación da Castaña Seca. A festa ven a ser a mostra dunha vella actividade, hoxe esquecida, pero tamén a exaltación dun produto que camiña coa historia do Caurel dende hai moitos séculos: a castaña seca.

Xa falamos noutras edicións desta revista da importancia deste froito na vida dos moradores da zona. O protagonismo que antano tivo a castaña está a desaparecer e con el, oficios e tradicións únicos. A asociación "Fonte do Milagro" está a loitar para que este patrimonio cultural e etnográfico non desapareza e as vindeiras xeneracións pedan coñecer o pasado da Serra.

A Festa da Pisa, logo da VI edición, xa está consolidada como mestra etnográfica e gastronómica. Ano tras ano o número de persoas que se achegan a Froxán vai en aumento. A curiosidade que esperta a actividade da pisa e o abandonado leva a moitos dos presentes a probar a tarefa, si ben a pisa non require unha especial destreza o que si precisa de habilidade e mestría e o abandonado ou o que é separar a cáscara da castaña do froito e que este quede limpo e libre de "puxa".

Nesta ocasión a persoa encargada de abrir o festexo foi o actor galego Victor Mosqueira moi coñecido polo seu papel edande vida o personaxe

"Taracide" na serie da TVG "Mareas Vivas" e "Cristóbal" na serie "Un Paso Adelante" emitida na canle privada Antena 3 entre outros moitos. A súa presenza espertou moita curiosidade o ser un personaxe moi coñecido e moitos os que querían levar un autógrafe ou facerse unha foto con el. Logo do pregón, que foi do máis orixinal e que reproducimos a continuación, como xa é habitual o pregoeiro fai a primeira "pisada" como inicio da Mostra. O pregoeiro estivo tamén acompañado por outros colegas do teatro e televisión coma os coñecidos Mónica García e Miguel de Lira entre outros.

Si na edición do 2003 se facía a presentación da Guía Do Courel de Mercedes Vázquez Saavedra editada por Galaxia, nesta última edición presentábase a novela O BRINDO DE OURO que foi Premio Merlín de Literatura Infantil e Xuvenil 2004 e do que é autor o caurelano Xesús Manuel Marcos e o mesmo tempo tamén se presentaban os libros de cociña da súa dona Gloria Gallego; e COCIÑA BÁSICA PARA QUEN NON SABE FRITIR UN OVO. Todos eles da editorial Edicións Xerais.

A neboa e frío que acompañou durante toda a xornada non impediu que a celebración fora un éxito. Axudaron a levar mellor as inclemencias do tempo os músicos da Orquestra Tumbalobes que animaron e fixeron bailar a tódolos ali presentes.

FESTA DA PISA 2004

SANDRA CANCELA

C O C I Ñ A S

RÚA MANUEL MARÍA 2-4 BAIXO - Tfno.: 982 203 985
e-mail: cancelacocinas@mundo-r.com

PREGÓN

O que sigue, é o orixinal pregón que a xeito de receita fixo o actor Victor Mosqueira que ten mrita relación coa celebración dese día, unha boa receita a base de castaña e iso so usando a vocal 'a'. O rematar prometen os presentes que na vindeira edición da Festa da Piza ía dar a receita do percebe, o que ten a decir que so usará a vocal 'e'.

A GRAN ASADA DAS CASTAÑAS NA BRASA

Arranplás:

Castañas, claras, patas, masa, laranxas, mazás, sal, cascás das ananás, albebacas, patas das vacas, ancas das rás, cachas das merrrás, plantas amalgomadas, azafrán, azahar, pan, latas (aparte as atrasadas: danan).

- As fas:

Asas á prancha as áas das patas. Amasas as claras, amalgámelas ás laranxas, ás mazás, as cascás das ananás. Apartalas das patas das vacas. Nas brasas fa-las ancas das rás. Machaca-las cachas das merrrás: átalas ás patas das vacas, pásalas á prancha. Sal, sel, sal a paladas (as patas aman selalas).

- Agarralas castañas. Aparta-las malas. Saca-las cascás das castañas claras. Lávalas. Sacas das latas as salsas cargadas; as carnazas das latas pásalas ás plantas amalgomadas, agarras azafrán, azahar, machacas,

machacas ata aplanalas; pasas a pasta ás talladas da branca penada. Pan, pan, pan e andar na salsa (santa a salsa, acalma ás penzas da rapazada!)

Ás agachadas apañas ramelladas das matas das malvas; márcas ca navalla nas ancas das rás bastas raches (ras, ras!); asas nas brasas as castañas (as latadas): fas a gran asada.

Cantarás, darás charla, chamarás á chacha pera danzar samba, lambada, sardanas, salsa, cha-cha-cha. Cháchara, cava, champaña... ¡Ah! Cantarás na tasca ata ás tantas, ata ás bedaladas!

A carnaza magra -manda caralla!- acabará na panza cas patacas asadas á brasa...

Clawarás: ¡Maná!!!

¡Ah! Mañá á mañá darás ás dálmatas as "chafalladas".

Más nada.

FESTA DA PISA 2004

Foto: Roberto Ribao

Esta miel cosechada en los profundos valles de la Sierra del Caurel, en donde conviven la flora mediterránea y atlántica, tiende a cristalizar. Si se prepara líquida debe calentarse al baño maría a una temperatura de 40° C.

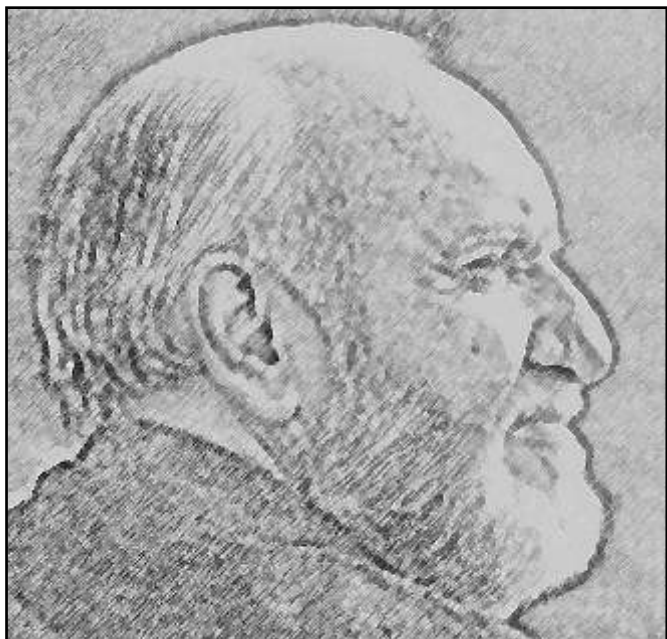
Conservar a temperatura ambiente

Miel cosechada en la sierra del Caurel

CAURU, SDAD. COOPERATIVA GALEGA
 Rúa Arroyo, 6-1° • 27320 - QUIROGA (Lugo)
 Teléfono: 982 435 179 • Móvil: 679 746 303

UXIO NOVONEIRA

HOMENAXES E LEMBRANZAS DO POETA DO COUREL (ANO 2002-2003)

(10ª Parte)

Un ano despois de saír do prelo, chegou a nós Eroxe de Sebes, un novo libro de Ignacio Castro publicado pola editorial Noitarenga. A obra é froito dun ano de reflexión, no que o autor se mergullou no profundo da serra courelá na busca do "eu", a través da vida cotiá e a lectura de Heidegger, Hölderlin, Rilke, Joyce, Nietche, Spinoza, Valente e mesmo Rousseau ata chegar ós "carreiros dos soños" novoneyrianos.

Nas "Terras de Miranda", a revista "Monfadal"-2002, publicou: "Poemas de aceptación" de Cesar Cunqueiro que o escritor mindoniense dedica a Nononeyra: *-(...) Anuncio indiferente de partido / asunto que sucede cada día / en mundanza banal de lo lejano / alegre, a la distancia, sonreiras(...)* "Ofillo do insigne Álvaro Cunqueiro quedou abraiado pola forte personalidade de Uxío: (...) *"Coñecino en Lugo sendo eu un rapaz. Descía de cando en vez dos montes lonxanos á capital da terra Chá. Semellábame un xigante cheo de forza e de pureza (...)* (Sic).

No verán de 2002, nas entrañas da Louzara "xabreira" do Fiz-. (como define Fiz a Louzara)-, na aldeña de Bustofrío, o Grupo de Teatro Milrosas, volveu a render tributo ós poetas da serra: Baixo a cúpula do ceo estrelado, o grupo louzariño dramantizou unha vez máis os poemas de Fiz Vergara Vialriño e Uxío Novoneyra ante a concurrida audiencia.

O 16 de outubro, na Voz de Galicia, Miguel Sande entrevista a Manuel María, o poeta chairego di que escribiu poemas motivado (...) *Por unha lectura moi atenta de Novoneyra (...)*

O día 23 do mesmo mes de outubro, "El Progreso" dá noticias de "Abrojos", un primixenio poemario de Novoneyra-mozo que o profesor Alonso Montero deu a coñecer na revista Madrigal da Universidade Complutense de Madrid. Trátase de

poemas curtos escritos en castelán, - 41 follas manuscritas que recollen 36 composicións-, supostamente escritos á carón do ano 48. "Abrojos" foi obsequio de Novoneyra a José Luís Salgado, que nos anos setenta o pasou ó ex profesor do Instituto Lucense Alonso Montero. Estraña que o profesor non sacara á luz os poemiñas-casteláns na vida de Uxío. O "Diccionario biobibliográfico" do 1952 de Antonio Couceiro fai referencia ós primixenios poemas de Novoneyra.

No Nº 9 (páx 19 da revista "A Candea", fixemos alusión a "Abrojos". Poemas curtos da época na que Uxío firmaba "E. Novoneyra". O poemario enviouno á revista, Moncho Reguerio de Pontedeume, un dos contertulios de Uxío no Courel.

HOMENAXE ó poeta da Serra.

O día de santos de 2002, na cidade lucense, tivo lugar unha sentida HOMENAXE POÉTICA ó poeta do Courel no centro "Uxío Novoneyra" na rúa Quiroga Ballesteros. A homenaxe estivo presidida polo alcalde José López Orozco e a tenente alcalde Branca Rodríguez Pazos e presentado por Xerarado Pardo de Vera, presidente do Clube Cultural Valle Inclán. Acompañaron á viúva, Elba Rey, amigos e devotos novoneyrianos, varios poetas recitaron os versos de Uxío, uniuse á homenaxe Antón Patiño. O presidente da Asociación Evaristo Méndez Vila apoiou o acto cunha exposición fotográfica da sera do Courel.

O grupo de Teatro de Bustofrío saíu de xira. O día 26.12.2002 volveu escenificar no salón de actos do Centro Social de Monforte poemas de Fiz e Uxío. Esta vez a dirección correu a cargo de Xulio de Bustofrío. Cómpre salientar a posta en escea dos actores courelaos Evaristo e Elena de Froxán.

Durante o 2003 continuaron as mencións e homenaxes a Novoneyra. O día 2 de xaneiro. O poeta Miguel Anxo Ferrán Vello, felicita ós lectores do "Correo Galego" cunha mención (...) *"o inesquecible Uxío Novoneyra"* (...) e lanza ó ar unha frase memorable: (...): *"Galicia e o mundo poden ser outra cousa"* (...).

No mesmo mes de xaneiro, o día 18, no transcurso dunha xornada literaria, o concello das Pontes outorga o **Premio de poesía Uxío Novoneyra** ó poeta lucense Daniel Salgado pola obra **"Sucede"**

Por unanimidade, a asociación Fonte do Milagro do Courel, acorda nomear socio de honra ó poeta Uxío Novoneyra.

O día das Letras galegas, durante a "II Mostra do aserrado da Madeira" que celebra anualmente a Asociación Fonte do Milagro en Ferreirós de Abaixo, o Presidente da Asociación Fonte do Milagro, nomeou **socio de honra, (a título póstumo), o poeta do Courel Uxío Novoneyra**. No nome da viúva recolleu o premio o poeta de Ferramulín, Vicente Reboleiro. Os versos de Uxío colgaban dos castiros e as caracochas, mentras o regato que refresca o oasis do "Pontón" marcaba o són dos poemas recitados por Vicente e Xulio.

Mercedes Vázquez Saavedra

O Courel - Inverno 2005. Continuarán as homenaxes e lembranzas a Novoneyra.

CHIMENEAS
Hogar Confort

**CHIMENEAS FRANCESAS
RECUPERADORES DE CALOR
ESTUFAS, BARBACOAS, ETC.**

Ctra. N-VI, Km. 399 - Tel. y Fax: 987 562 717
24550 VILLAMARTIN DE LA ABADIA (León)

DATOS ESTADISTICOS DO CAUREL NO ANO 1940

Segundo o “Nomenclátor de las Villas, Lugares, Aldeas y demás entidades de población de España” formado pola Dirección General de Estadística con referencia ó 31 de decembro de 1940 editado por “Barranco” Madrid e no referente á provincia de Lugo, o concello de Caurel, como por aquelas se denominaba, estaba formado por 11 parroquias e 48 entidades de poboación, compre subliñar que naquelas datas aínda formaban parte

deste concello as parroquias de Seara (Santa María Magdalena) cos núcleos de poboación de Seara, Soldón, Vieiros e Vialrbacú e a feligresía de Outeiro (Santa María) con Outeiro como único lugar. Estas dúas parroquias pasaron a formar parte do Concello de Quiroga a principios da década dos 70 do pasado século.

Seguido reflexamos os datos que constan no citado Nomenclátor.

Parroquias Lugares	Edificacións		Poboación	
	Vivendas	O. Usos	Feito	Dereito
Esperante (San Pedro)				
Campelo	7	2	52	50
Carbedo	7	1	55	45
Castro de Romeor	7	3	47	43
Esperante	9	6	82	61
Millares	8	3	72	69
Mostad	17	7	144	110
Romeor	16	6	120	111
Folgozo (Sta. Marina)				
Eiriz	29	19	108	100
Ferreirós de Abaixo	6	8	23	23
Ferreirós de Arriba	42	31	236	197
Folgozo (capitalidade)	65	30	318	303
Pendella	15	8	68	50
Santa Eufemia	31	25	210	174
Sobredo	20	17	128	117
Touzón	7	4	18	14
Valdomir	5	8	23	20
Hórreos (San Pedro)				
Ferramulín	21	18	101	80
Hórreos	23	20	158	131
Meiraos (Sta. María)				
Meiraos	37	31	244	211
Miraz	35	22	169	147
Paderne	33	23	179	155
Piedrafita	13	5	85	63
Villasivil	25	15	141	115
Noceda (San Pedro)				
Noceda	39	11	249	217
Teijeira	30	12	182	163
Vilela	28	8	175	152
Otero (St María)				
Otero	46	27	207	201
Seara (Sta M ^a Magdalena)				
Seara	42	26	178	166
Soldón	26	25	166	134
Vieiros	9	9	60	52
Villarbacú	26	19	201	170
Seceda (San Silvestre)				
Cortes	16	10	80	78
Seceda	39	14	208	194
Seoane (San Juan)				
Mercurín	24	21	208	172
Moreda	31	23	217	177
Parada	19	11	107	95
Piñeira	24	15	170	147
Seoane	56	27	315	299
Villamor (San Vicente)				
Campa	16	10	73	64
Carballal	26	20	158	137
Castro Portela	10	12	62	58
Froján	28	26	185	175
Mazo Santigoso	11	10	75	65
Vidallón	13	15	78	70
Vilar	12	7	68	64
Villamor	34	23	192	157
Visuña (Sta. Eufemia)				
Céramo	8	3	58	49
Visuña	43	11	296	246
TOTALES	1.134	707	6.749	5.891

Hospital da Condese
6 Km.
O Cebreiro
4 Km.
Pedrafita do Cebreiro (Km. 433)
A Coruña - Madrid
Saída N-432 - Saída N-431

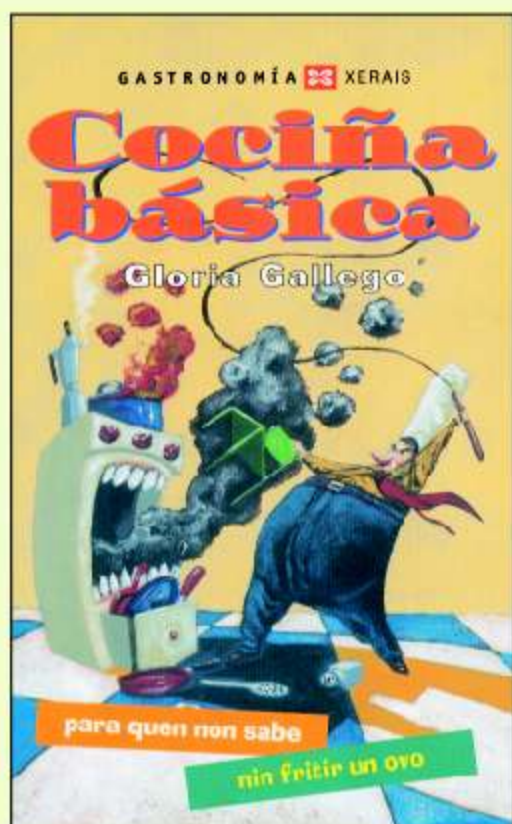
O Tear

Turismo Rural

- Habitacións.
- Comida caseira por encargo.
- Especialidade en polo de curral.

Hospital da Condese, N° 14 - 27670 - Pedrafita do Cebreiro - Lugo • Tfnos.: 982 367 183 - 620 364 025

PRESENTACIÓN DOS LIBROS COCIÑA BÁSICA E O BRINDO DE OURO

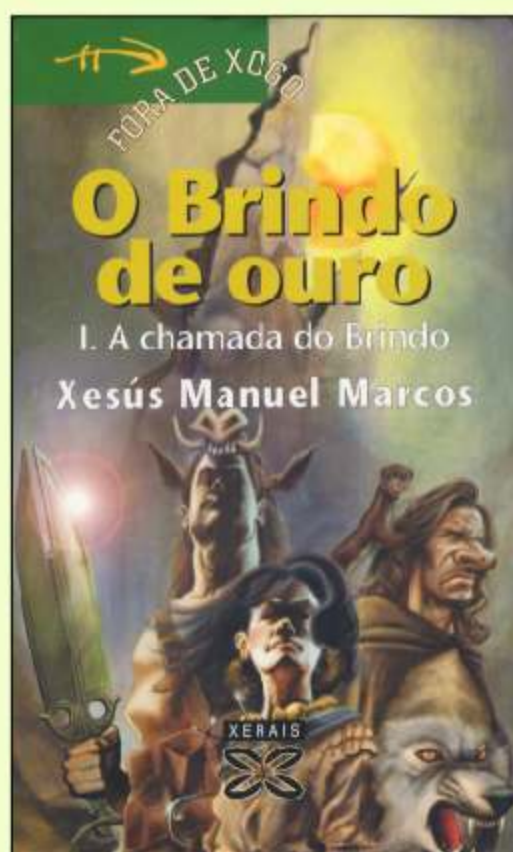
"Cociña Básica". (Para quen non sabe nin fritir un ovo) de Gloria Gallego

Durante a "A VI Festa da Pisa da castaña de Froxán" que promove a Asociación Fonte do Milagro, centos de persoas presenciaron o ancestral ritual da pisa da castaña que na aira de Froxán realizan os expertos "pisadores" ó ritmo ancestral do bandoxo. Durante a pisa tivo lugar a presentación de dúas obras escritas polo matrimonio de escritores caurelaos: Gloria Gallego e Xesús Manuel Marcos.

Gloria Gallego, en tempos foi correspondente do xornal "O Progreso" ao Courel e experta cociñeira. Hai anos Gloria levou a cabo unha minuciosa pesquisa de receitas de pratos típicos da serra que editou Xerais no 98 baixo o título "Cociña galega de montaña", un interesante libro de cociña no que a autora prestou especial atención ás receitas baseadas na CASTAÑA, o manjar cerimonial da Festa da Pisa. No libro de cociña de

montaña, Gloria adéctrenos no mundo dos bullós e ofrécenos suxerentes receitas como, "á calduda" ou caldo de castañas que, noutrora foi un dos pratos de subsistencia courelá. Pero a autora gastronómica propón outras receitas como un succulento cocido galego con grelos e castañas que Gloria preparou máis dunha vez, na cociña do restaurante dos seus sogros: "A Fentiña" de Seoane.

Polá contra, o libro de Gloria Galego que se presentou na Festa da Pisa da castaña de Froxán baixo o título "Cociña básica" (Para quen non sabe nin fritir un ovo), editado por Xerais, -segundo apunta a propia autora na introducción do libro-, parte(...) "da realidade máis dura, o noso lector é un auténtico ignorante da cociña"... Polo que a autora aporta unha ringleira de receitas sinxelas de cociña tradicional para os que desexen adentrarse no mundo dos fogóns. Cómpre salientar as receitas elaboradas a partir dos cogumelos,

Casa Valín

ALOJAMIENTO RURAL

Nieves López Valín

APARTAMENTO COMPLETO

SEOANE DO CAUREL (Lugo)

Teléf. 982 155 388

Presentación dos libros

Foto: Roberto Ribao

outro ingrediente que abonda no Courel, co que Gloria propón tres saborosas receitas: “Cogumelos picantes”, “Crema de cogumelos” e “espagete con grelos e xamón”.

Paga a pena adentrarse no complexo mundo gastronómico da man dos libros de cociña da autora de orixe caurelá. Non hai que esquecer que, como salientou na presentación do libro “Cociña Básica” o director da Editorial Xerais, Manuel Bragado: “O libro de “Cociña de alta montaña” de Gloria Gallego é un referente entre os libros de gastronomía galega”. No caso de “Cociña Básica” é un libro de partida para os que, “non saiban nin fritir un ovo”.

"O Brindo de Ouro" de XESÚS MANOEL MARCOS - Premio Merlín 2004

E foi no restaurante “A Fontiña” de Seoane, onde tiveron ocasión de parolar hai anos, co escritor courelán Xesús Manoel Marcos. Naqueles tempos Xesús Manuel non facía máis que recoller premios: No 94 recibira o premio Modesto Rodríguez Figueiredo por “Aliados solitarios” e o premio Manoel Murguía do Concello de Arteixo, por “A cela de arame e Fuxidos”, no 96 o autor courelao recibira o Premio de Novela Curta do Concello de Marín e mailo premio Ricardo Carvalho Calero por “Terra

queimada”, obra na que Marcos utiliza sen reparos topónimos courelaos como Valdomir ou Esperante que recrea na obra.

“En terra perigosa”, o autor volve tomar prestado o topónimo Santigoso, -se cadra-, inspirado no Mazo de Santigoso courelao.

Pero, sen dúbida é no “**Brindo de Ouro**”, -Premio Merlín de literatura infantil e Xuvenil 2004-, que presentamos na **Pisa da Castaña de Froxán** o día 5 de decembro de 2004, onde o autor courelao ofrece ó lector, a oportunidade de mergullarse no imaxinario da serra. Xesús Manoel, unha vez máis serviuse dos topónimos do Courel en beneficio das TERRAS OUTAS, creando un mundo autónomo que despereza a inanimada serra. O autor dá o nome do río Selmo ó protagonista, elixe especialmente o nome do río que **irmanda** o Courel co Bierzo. Ó fin, Selmo é fillo de Tileno, o gardián do Brindo

da tribo das arxinas, da aldea do Cido. Só é **CEIBE** a casta dos gardiáns do brindo, descendente do BRÍO, o grande bardo. A destrución de CIDO polos valecos dos broncedos, leva a Selmo a unha viaxe sen fin. O rapaz e o loubán, trazan un itinerario máxico polos “carreiros dos soños novoneyrianos”, de fonte en fonte, de devesa en devesa, ata alcanzar, a **GRANDE FRAGA**: A devesa da Rogueira, onde escoita o canto do Brelo. Na incesante busca do corno máxico, o rapaz lévanos ó Pico do BRÍO, á mítica lagoa asolagada da Lucenza e ata a mesmísima mina aurífera da Toca, axudando ó lector a adentrarse no mitolóxico mundo da serra do Courel.

Xesús Manoel Marcos foi quen de rescatar da memoria colectiva da serra, o son do Brindo que desperta do soño a dona Ilduara, a “dona” cantada por Murguía. Estamos ante unha importante obra que recrea o imaxinario galego.

Mercedes Vázquez Saavedra. Pisa da castaña de Froxán. 5 de decembro 2004.

Hostal-Mezón
 O Mirador
 MIREILLE TOSONI

Teléf. 982 43 30 64 FOLGOSO DO CAUREL

CARTA Ó NOSO CONCELLO

Querido Caurel: Este ano, unha vez máis, percorrínte de norte a sur e de leste a oeste para disfrutar da túa bela paisaxe, por esas estradas tan singulares que atravesan o teu territorio. Digo estradas por darlle un pouco de énfase a ese adxectivo, porque o lóxico sería chamalas polo seu nome: pistas asfaltadas e pistas sen asfaltar. Quizais estradas virtuais en linguaxe máis actual. Algúns, ben pensados, din que xa está aprobado o proxecto para a mellora da estrada de Quiroga ó Cebreiro en distintas fases, o que non din, a saber por qué, para que século se porán en marcha esas obras. ¿Esperarán a que os coches voen para desviar eses cartos a outro máis espabilado? A verdade é que che pasan cousas insólitas, fóra de toda lóxica.

Semella, querido Concello de Folgoso do Caurel, coma se alguén estivera interesado en que desaparezas do mapa dos humanos para pasar a engrosar o dos lobos, zorros, corzos, xabarís, etc., porque con eses accesos non che vexo outra saída.

Hai políticos que deben pensar que os poucos habitantes que che quedan, e que cada vez son menos, son tan parvos que non se dan conta do aldraxe secular ó que estás sometido: hainos que non, pero a maioría si.

Agora resulta que nos enteramos que o secadoiro de Folgoso non se pode poñer en funcionamento porque está construído sen os permisos correspondentes nin estudio medio ambiental. Un, que é ben tolo, sempre pensou que cando a Xunta, a Asociación Río Lor, ou Perico dos Palotes subvencionaba unha obra con diñeiro Público, ó marxe da súa procedencia, esixíanse os informes favorables e preceptivos da Consellería correspondente. Pois ben, parece ser que no teu territorio non é así, senón que se dan os cartos non sei con qué fin, o que si parece fóra de dúbida é que non é primordial crear postos de traballo para a túa mocidade; esta pode seguir emigrando coma sempre. Ese diñeiro tan mal invertido púidose empregar en algo máis productivo como

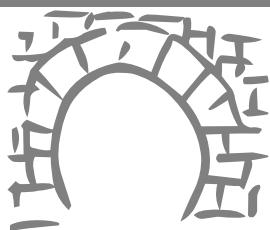
pode ser unha piscina, algunha instalación deportiva, que non temos ningunha, conservación de castros e albares, etc., etc...

Por se fora pouco tes o problema da louseira. Uns parece ser que piden o peche, outros, na lexítima defensa dos seus postos de traballo, queren que siga traballando dándolles igual que sexa legal ou ilegalmente, e outros, cunha gran dose de lóxica, queren que siga, pero nunhas condicións moi distintas as dos 20 anos que leva funcionando, nos que o Concello non se beneficiou dos impostos que lle corresponderían de ser unha explotación legal. Como consecuencia desas diferentes

visións do tema entre uns e outros, atopámonos cun problema de convivencia, impulsado por algunhas mentes retorcidas que polo feito de traballar na louseira pensan que teñen dereito a impoñer o seu criterio sobre todos os demais habitantes, tipo dictadura, sen aceptar a opinión dos que teñen unha visión do tema moito mais ampla e beneficiosa para todos, que son os que queren que siga, pero legalmente. Se para conservar 40 postos de traballo de persoas que viven no Caurel, posto que uns 60 viven fóra, hai que

taparlles a boca a 1.414 que tamén viven e traballan no Caurel estamos apañados. Pretenden que a súa opinión sexa a única válida e toman represalias, sen calibrar o seu alcance, contra quen sempre defendeu esa industria, eso si, dentro da legalidade para ben de todos, pero principalmente para os que viven no Concello. Debido ó seu baixo nivel cultural perden completamente a súa compostura, se algunha vez a tiveron, son incapaces de razoar e arremeten, con nocturnidade, contra a propiedade privada de quen pensan que está en contra deles anque sexa totalmente ó contrario: menos mal que son poucos anque, eso si, moi ruíns e perigosos, e non tan anónimos como eles pensan.

Non me cabe a máis mínima dúbida de que o mellor para todos sería que se crearen postos de traballo alternativos para os traballadores que viven no Caurel, e deixar as montañas tal se somos realistas logo nos decatemos que eso non vai ser

Camoga, s.l.

CONSTRUCCIÓNS, PROMOCIÓN E REPARACIÓNS

R/ Entrerrios, 20 - 22 - Baixo • 15404 FERROL - Telf.: 981 37 24 56 / 981 37 20 65 • Fax: 981 94 77 64
E-Mail: camoga2000@hotmail.com

como as fixo a natureza, pero se somos realistas logo nos decatamos que eso non vai ser posible, polo tanto o mellor é, penso eu, seguir explotando a nosa riqueza en beneficio de todos, non só dos que traballan nesa empresa. Unha louseira legalizada aportaría moitos máis beneficios que como está agora, entre outras razóns porque estaría sometida a un control que agora non está, e estaría obrigada a repoboar as zonas explotadas. Son moitos anos traballando ilegalmente sen o control que debe ter toda empresa desas características e sen que, ademais, supuxera para o Concello máis beneficio que o que se refire estrictamente a salarios dos seus traballadores, e eso non é bo para os habitantes do Concello. A todo isto, sempre me fago a mesma pregunta ¿quén se beneficia desa situación? ¿Quén está interesado en que eso siga así?

Por moito que me esforce, querido Caurel, non podo entender que entre tan escasa poboación haxa tantos problemas. ¿Que mal puides facer para que pasen tanto de ti? Co ben que che iría se che potenciaren o turismo rural, tan de moda nestes tempos, mellorando os teus accesos que segundo en que zonas dan pánico.

Unha excelente atracción turística sería a Ferrería de Seoane, unha xoia, pero a Xunta mira máis para outras zonas que para a túa e non dá rematado o proxecto para que se poda abrir. De todas formas con eso só, querido meu, non basta para saír adiante; hai que ter máis oferta turística, ofrecer máis actividades como sendeirismo, deportes de aventura, zonas de recreo, etc. Por non ter non tés un triste polideportivo, nin piscina, nin praia fluvial, nin instalacións turísticas importantes, nin explotacións agrogandeiras, nin industrias, a única que tés non che aporta nin un peso, etc. etc. ¿Onde queres ir así? Fixéronche un campo de fútbol no que se gastaron un puñado de millóns sen a máis mínima lóxica. Co ben que quedaría no cimo do Pia Paxaro ou no Alto do Couto, polo menos os lobos poderían disfrutar brincando nel, porque eses moitos avós que tés non xogan ó fútbol, e en todo o teu territorio dubido moito que podas formar dous equipos de once xogadores mozos. Por eso, cunha profunda tristeza, hei de confesar che que se a Xunta, autoridades locais e mailos teus habitantes, máis interesados en trangalladas que nos teus problemas, que tamén son os seus, non cambian o chip, o teu futuro véxoo sumamente negro. Que che podo contar que ti non saibas xa ca túa experiencia nestas lides.

Pode que algún día os nosos fillos vexan insertado un anuncio na prensa que rece así: véndese Concello enteiro para coto de caza polo módico prezo de 500.000.- euros, ou menos.

Non quixera que me mal interpretaras e pensaras que quero abundar na negatividade; o que ocorre é que me doe

ver a situación pola que estás pasando sen o máis mínimo indicio de mellora. Sabes ben que che desexo o mellor, e que me gustaría verte saír adiante, pero hai xente moi mal intencionada que fai o posible para que eso non suceda. De verdade, o teu xa cheira.

Tes unha paisaxe exuberante, pero fáltache xente ben preparada disposta a loitar polos teus intereses. Os rapaces que saen a estudar fóra, con moito sacrificio das súas familias, cando están preparados xa non volven por falta de oportunidades e non podes beneficiarte da súa preparación. Aí xermina a semente dun dos moitos males crónicos que che afectan. Noutros concellos veciños a situación non é tan dramática, os resultados son perfectamente visibles. Teñen zonas recreativas, instalacións deportivas, praias fluviais, piscinas e barbacoas con mesas para comer ó aire libre se a alguén lle apetece, as súas rúas teñen outro lustre do que carecen as túas, que dan unha imaxe deplorable de desorde e sucidade. Nos teus pobos e aldeas cada veciño é dono da rúa que circunda a súa casa e, xa se sabe, besta de moitos cómena os lobos. Noutros concellos as rúas son do Concello.

Para colmo de males, no can fraco todo son pulgas, enterámonos que tes unha considerable concentración de gases contaminantes na túa atmosfera, causantes da chuvia ácida, coma se tiveras unha gran industria. ¡Que gran inxustiza! A riqueza queda para os que contaminan, e a merda mándancha a ti. Nin o aire puro che deixan para ofrecer ós teus escasos visitantes, principalmente os teus fillos que vivimos fora.

Sen mais, envíoches unha aperta moi forte, e espero que algún día, non moi lonxano, os políticos de aquí e de acolá, de unha cor e doutra, se decaten de que é imprescindible tomar medidas urxentes para sacarte do pozo do esquecemento crónico e que empeces a gañar poboación despois de tantos anos perdéndoos. Caurel tamén existe señores políticos.

Arturo A. Rodríguez

NOTA

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA

Dirección xeral de promoción cultural

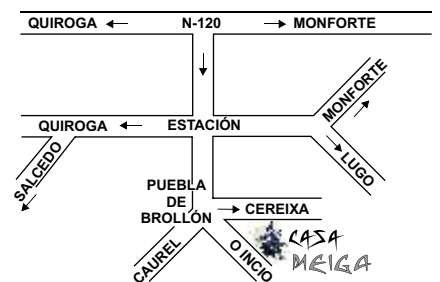
A Consellería de Cultura a través da Dirección Xeral de Promoción Cultural colaborou coa Asociación "FONTE do MILAGRO" no III Certame de Pintura Rápida ó Aire Libre "FONTE do MILAGRO" celebrado o pasado 17 de xullo de 2004.

**CASA
MEIGA**

*Carnes a brasa
Servicio de Internet*

*Bo Nadal e
Aninovo*

Avda. José Antonio, 1 • 27330 Pobra do Brollón (Lugo) • Tel. 982 43 05 82

PROPIEDAD INTELECTUAL E NOVAS TECNOLOXÍAS (I)

Ten ocorrido varias veces na historia recente, que cando unha nova tecnoloxía ameaza as contas de resultados dalgunha gran industria, esta, en lugar de intentar aggiornarse á nova situación, comeza por loitar con toda a súa forza contra esa nova tecnoloxía; ás veces triúnfala, e ás veces non, e cando é así ten que adaptarse ou desaparecer. Como exemplo, no pasado recente, as produtoras cinematográficas demandaron por cantidades multimillonarias á una coñecida fabricante de aparatos de vídeo, por ter feito algo tan malvado como incluír nos seus equipos a capacidade de gravar emisións de TV. En discursos apocalípticos anunciaron a inminente desaparición do cine, asasinado a mans do vídeo doméstico (do cine como arte, cando o que estaba en perigo era o seu modelo de negocio)... ata que viron o potencial económico do mercado do vídeo doméstico, adaptáronse ós novos tempos e fixeron negocio.

Na actualidade, estamos vivindo unha ofensiva a nivel global da industria dos contidos (productoras de música e cine, principalmente) contra algunhas das máis exitosas novas tecnoloxías da sociedade da información, entre as que están as gravadoras de CD, e Internet, e máis concretamente, os programas de intercambio de arquivos P2P. A súa arma: A lexislación sobre propiedade intelectual e copyright. No pasado, cando xurdía unha crise de este tipo, as guerras eran entre empresas. ¿A quen lle importa que a Fox demande a Sony, e un dicir, por fabricar aparellos de vídeo que permiten a gravación? Alá eles. Pero agora, coa baixada dos prezos da tecnoloxía, Internet e a capacidade de copiar un CD son ubicuas, así que o obxectivo de esta guerra somos todos, todos os que fusilamos un CD ou compartimos un arquivo por internet. Millóns de persoas en todo o mundo, contra a RIAA, MPAA, AFYVE, SGAE... e uns cantos miles de avogados. Os usuarios das novas tecnoloxías contra un modelo obsoleto de negocio. ¿Qué pasa cando unha forza irresistible bate contra un obstáculo inamovible?

A posición da industria é sinxela: para eles, unha copia de calquera obra musical ou cinematográfica

obtida sen pasar pola súa caixa, é dicir, baixada da rede ou copiada dun amigo, é igual a unha copia non vendida, e por tanto non produce beneficios. Algo que non lles produce beneficios é algo que provoca perdas; e os que obteñen música ou cine causándolles perdas á industria (e poñendo en perigo ás artes, seica), son ladróns, e ós ladróns son delinquentes que deben ir á cadea. Máis claro o dixo un dos músicos que se aliñan sen fisuras coa posición da industria: Copiar un disco é o mesmo que roubar un banco, non hai diferenza. ¿Non a hai?

Eso é o que pretenden que creamos. Nos medios de comunicación maioritarios, prensa, TV, radio, esa é a única mensaxe que se abre paso, hai unha situación de pensamento único tendente á criminalización de calquera que ouse copiar un disco. É moi difícil atopar unha visión alternativa, excepto na Internet: pero si existe. Existen outras visións máis complexas da cuestión que o sodes uns ladróns defendido pola industria; xente que, con argumentos, e alén de posicións simples en sentido inverso, do tipo odio á SGAE, defende que en toda esta cuestión dos dereitos de autor impera unha lóxica perversa, e suxire alternativas que permitan a difusión libre da cultura, e ao mesmo tempo que os autores e intérpretes reciban unha compensación polo seu traballo, como é lóxico e de xustiza.

O tema da para moito: no ámbito legal, podemos estendernos dende a primeira lei de copyright, o Estatuto de Anne de 1710, ata o derradeiro borrador da reforma da Lei de Propiedade Intelectual; podemos falar e falaremos- do famoso canon dos cedés; do copyleft e Creative Commons; dos perigos para a liberdade de expresión e as limitacións para a creatividade que existen- e da economía da atención. Realmente estamos nun punto de inflexión no que se refire a estes temas, e de cómo se resolvan nos próximos anos dependerá que exista unha cultura libre, ou que todo pase a ser pay per view.

Benxamin

Colaboración que para a sección de PÁXINA ABERTA nos fan chegar dende a A sociación ITACA

Hospedería Bar

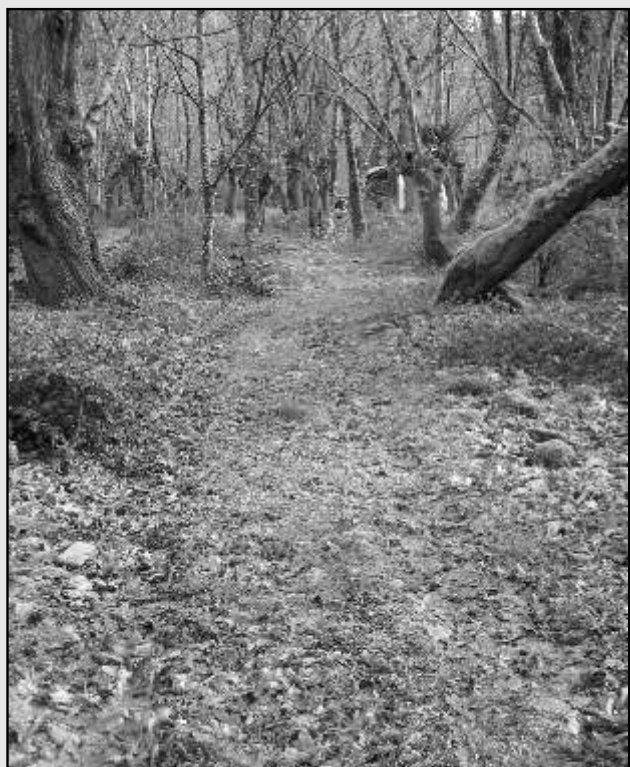
FERREIRO

- **Habitaciones con baño**
- **Comidas de la zona**

Telf.: 982 43 30 65 - 982 43 30 23
Seoane do Caurel (Lugo)

PERDERSE EN O CAUREL

PERDERSE EN..... este é o slogan ou reclamo que moitos concellos, asociacións ou zonas turísticas amosan nos anuncios en prensa, radio, televisión e en calquera soporte que chame a atención e leve ás persoas a deixarse levar pola chamada. Pero este non é o caso destas letras e vamos ó gran. Se non tódolos medios de comunicación galegos, si case todos, espallaron a noticia duns sendeiristas dos que a súa visita O Caurel acabou nunha odisea. Eu relato os feitos segundo puider ler nos xornais, ver na televisión ou oír na radio.

A historia aconteceu a mediados de xaneiro do presente ano; un par de camiñantes, coma tantos e tantos que se achegan cada fin de semana a percorrer e adentrarse nos encantos do Caurel, tiveron que ser rescatados ó botárselle a noite enriba e non atopar o camiño de regreso. Unha chamada ó teléfono de emerxencia 112 alertou á Garda Civil e ó Alcalde deste concello; postos á búsqueda dos desafortunados viaxeiros, uns cazadores localízanos na pista que baixa dende a Campa de Lucenza hasta Ferreirós xa ven entrada a noite... imaxino a alegría o ser localizados..., pero o que máis estraño me resultou foi ler as declaracións do Señor Alcalde ó dicir que no Caurel é moi difícil perderse: os camiños e sendeiros están perfectamente sinalizados!?

Os centos, miles, etc. que leron e viron a noticia e non coñecen O Caurel, seguro que pensaran na torpeza dos

desafortunados viaxeiros, ¿Como é posible perderse no Caurel si o seu mandatario di que está todo perfectamente indicado e sinalizado? Pero para crer, mellor ver.

Os que coñecedes O Caurel e os seus recunchos apreciaredes a falta de paneis, carteis, croquis ou calquera outra información que nos facilite o desprazarnos pola Serra sen temor a acabar como acabaron estas dúas persoas, sen a necesidade de ter que recorrer a un teléfono de emerxencia e a que os veciños da zona teñan que saír na busca. Neste meu ir e vir polo Caurel e os seus "carreiros", día a día estou a ver a deficiente sinalización e información, os quilómetros e quilómetros de sendas aptas para camiñar carecen de sinalización e si algunha existe son uns carteis feitos en madeira ou pedra integrados perfectamente que foron feitos e colocados por membros da asociación "Fonte do Milagro"; outros polo axente forestal de Folgoso (Paco) ou algún colocado por algún veciño que ve a necesidade desta sinalización.

Si temos en conta que a Ruta da Rogueira é percorrida por un 80% dos visitantes do Caurel, é preocupante camiñar dende o Alto do Couto hasta as Fontes do Cervo e logo baixar a Moreda sen atopar case ningunha sinalización e si atopamos algún indicador este ande polo chan, ié como para averiguar cal é a dirección correcta!!!

Nos xornais falábase, hai xa algún tempo, que o Grupo de Desenrolo Rural RIO LOR, xestor dos cartos dos PLANS LEADER ía sinalizar as rutas e sendeiros con indicadores de dirección e paneis informativos explicando a situación e o que podemos atopar o noso arredor. Espero que cando estas letras sexan lidas polos asiduos de A CANDEA xa estea colocada dita sinalización e que sexa correcta; que estes indicadores e paneis non só sirvan para xustificar unhas actuacións, as veces inxustificables de "Río Lor". Ademais sería moi importante que se integren no entorno e a ser posible sexan configurados con materiais da zona.

O mesmo faría un chamamento o Señor Alcalde do Caurel para que cando fale publicamente, e máis na prensa, o faga coa seriedade precisa e non confunda a centos e centos de persoas que desexan dsifrutar dunha ou dunhas xornadas no Caurel. Esto non axuda para nada ó desenrolo do Caurel que tan necesitado está dun plan que mellore a situación dos veciños e da zona.

Pode que moitos non entendan pero boa parte do futuro do Caurel pasa polo turismo. A pesares que, anos atrás, alguén utilizaba eso de "Vamos comer turismo".

Para acabar, facer un chamamento ás autoridades do Caurel e responsables do grupo Río Lor: organicen unhas camiñadas polos sendeiros da Serra e camiñen vostedes tamén. As súas actuacións non axudan para nada a mellorar a situación dun dos Concellos máis fermosos e con máis valores de Galicia.

O VIAXEIRO

**CASA
CATUXO**

**COCINA NATURAL
DE LA TIERRA**

*Teléfono para encargos: 982 16 52 13
Ponte de Valdomir - Folgoso do Caurel*

ACONTECEMENTOS

SENDERISTAS NO CAUREL

Calquera época do ano é boa para visitar o Caurel; en calquera estación a zona está chea de encantos, e cada data ten o seu.

Desafiando as baixas temperaturas o grupo Loal Distribuciones de Lugo fixeron unha escapa para adentrarse na Rogueira e visitar as Fontes do Cervo. O sol brillaba nos tesos pero non era suficiente para que, en moitos puntos a temperatura estivera por debaixo de 0ª C.

A fermosa luz amosaba as impresionantes faias espidas, o verde escuro dos centenarios teixos, carballos e outras árbores no seu durmir invernal.

O intenso frío facía posible un espectáculo pouco visto na nosa xeografía, regatos conxelados, pincheiras que semellaban unha obra escultórica, como se aprecia na foto, onde os integrantes do grupo teñen detrás unha imaxe que moi poucos, dos milleiros de persoas que durante o ano visitan as míticas Fontes do Cervo no corazón da Rogueira, poucas veces poderán admirar.

Dende eiquí os camiñantes continuaron a ruta descendendo hasta Moreda e dende alí a Seoane para dar conta dun bo cocido e repoñer forzas no Restaurante A Fontiña.

COMIDA DA BANDA DE GAITAS

O día 25 de Nadal os rapaces e familiares da Banda de Gaitas do Caurel déronse cita na Casa Ferreiro de Seoane para celebrar a comida de fin de ano que habitualmente se celebra por estas datas.

Aproveitouse para falar dos novos proxectos da Banda que non está a pasar por bos momentos ante a falta de rapaces pero que se pretende siga adiante.

Os rapaces e rapazas foron agasallados cuns reloxo personalizados co nome da Banda de Gaitas do Caurel.

A próxima participación da Banda será o vindeiro 20 de Marzo en Aveiro Portugal na 2ª fase da Liga Galega de Bandas de Gaitas; nesta ocasión participarán conxuntamente coa banda do Centro Galego de Ponferrada.

ACAMPAMENTO O CAUREL

CAMPING - BUNGALOWS

ESPERANTE -SEOANE

RESERVAS:

Viajes QUIMATURS - LUGO

Teléfono (982) 24 61 11

Tfno.: Camping: (982) 43 31 01

CANTAR DE REIS

Coma xa fixeran o ano pasado, os rapaces e rapazas da parroquia de Vilamor volveron percorrer a mesma lembrando o que fai anos era costume por estas datas. Comezaron nesta ocasión en Castro de Portela e dende alí, e de porta en porta, foron interpretando cantares propios e o mesmo tempo pedindo o aguinaldo; uns encargábanse de cantar, outros tocar a gaita e tambores e o resto cargar co saco do aguinaldo onde ían metendo os produtos que as xentes ían dando e cunha caixa na que metían a aportación en metálico. Así cantaban eso de: "os chourizos pa la saca e o diñeiro pa la lata" logo de percorrer todas e cada unha das casas da parroquia e ante a boa acollida e xenerosidade dos parroquianos fixeron reconto do aguinaldo e decidiron dar esa mesma noite conta dos chourizos e

outros produtos. No referente ó diñeiro obtido o acordo unánime foi ingresalo na conta dalgunha asociación benéfica para que o faga chegar os nenos afectados polo terrible maremoto que en Nadal viviu o sueste asiático. Así se fixo e a totalidade dos preto de 400 €uros recadado ingresáronse na conta de UNICEF.

FAITE SOCIO COLABORADOR

Si desexas formar parte deste colectivo, participar nas actividades que organiza, recibir a Revista no teu enderezo, etc. Cubre os datos do recadro inferior e envíaos a: **Asociación "FONTE do MILAGRO" Froxán, s/n 27325 O CAUREL - Lugo**

Apelidos Nome: D.N.I.
 Enderezo: C.P.:
 Localidade Provincia Teléfono

A cota anual é de 16 € e a modalidade de pago:

Domiciliación bancaria (marca a opción desexada) Pago en efectivo Transferencia bancaria

- Para transferencia bancaria podes facer o teu ingreso na conta Nº **3070/0006/52/1137510929** aberta a nome da Asociación na oficina de Caixa Rural de Folgoso do Caurel. (Lugo)
 - Para domiciliar os pagos cobre os teus datos bancarios.

DOMICILIACIÓN DE PAGOS

Nº de CONTA (20 díxitos) / / / Titular:
 Banco ou Caixa Enderezo

Sr Director do Banco ou Caixa: Teña a ben cargar na miña conta e hasta nova orden, tódolos recibos que sexan presentados pola Asociación "FONTE do MILAGRO"

Sr. Director del Banco o Caja: Tengo a bien cargar en mi cuenta y hasta nuevo aviso todos los recibos que sean presentados por la Asociación "FONTE do MILAGRO"

O titular da conta

En, a de de Asdo:

CASA CONSTANTINO

APARTAMENTO DUAS
HABITACIONES DOBRES

HOSPEDAXE E COMIDAS CASEIRAS

GRUPOS HASTA
8 PERSOAS

ESPECIALIDADES EN COMIDAS CASEIRAS:

Tabla de embutidos caseiros - Tortilla campeira - Cordeiro do Caurel - Terneira da casa - Variedade en postres caseiros

Venta de camisetas e outros artigos do Caurel

Folgoso de Caurel (Lugo) Telf. 982 433005

GRAZAS DON JOSÉ

Érase un día de agosto, hai anos, cando ás catro da tarde con un sol resplandecente, un calor tortuoso, comecei a camiñar pola aldea onde fun moi feliz, fun feliz pola súa acollida, fun feliz por todo o que me rodeaba, estaba moi contento, pois os compañeiros médicos que fora visitar responderan como se fosen da familia. Un deles, Don José, recentemente falecido, o que me unía unha gran confianza.

¡Don José era Don José!

O amor e o agarimo que tiña ó Courel, onde eu e mailos meus irmáns nos criamos, con iso era suficiente; o seu carácter seco, rotundo, pero no fondo era entrañable e cautivaba. Eu era un médico xoven e ao seu lado atopábame seguro e confiado; nas dificultades Don José non movía a faciana; moitos da nosa época gozamos de certos privilexios grazas ao sacrificio desta xente entregada: Don Carlos e Don José, xente que non entendían de gardas, se era de noite ou de día para eles

non existían os domingos nin os sábados; a calquera hora se facía o servizo sen diñeiro a cambio.

¡Cantos quilómetros recorrería Don José a cabalo, con chuvia e lama na faciana para chegar ao día seguinte e comezar de novo a faena! ¡Respectábano, queríano, apreciábano! E iso facía esquecer tódolos sacrificios e horas de traballo.

Don José dada a súa personalidade, os seus esforzos e traballos por esas serras do Courel e Quiroga e a súa entrañable confianza despídome dicindo que deben de estar orgullosos a súa familia, a súa muller e os seus fillos polo que foi, polo que representou, e mesmo dentro de moitos anos representará.

Grazas Don José
Edmundo Castro, médico e compañeiro

XENTE EMPRENDEDORA

Nova Imaxe, este é o nome co que Olalla bautizou o seu negocio. Esta rapaza, con ascendencia no Caurel, aínda que a súa vida discorreu nas terras do Cebreiro hasta que un día marchou a cidade coa idea de aprender e formarse no que a ela sempre lle gustou, o mundo da beleza e todo o que a arrodea, máis concretamente o relacionado co cabelo. Logo duns anos formándose e adquirindo experiencia, xa co seu título na man decide voltar a súa terra, máis concretamente o lugar onde nacera e medrara a súa nai, e alí establecer o negocio nunha estancia da casa de seus avós en Folgoso.

Cando toda a xuventude do Caurel pensa en marchar na procura de “mellor vida” esta moza, desafiando este movemento, decidiu retornar, establecerse onde poucos queren e apostar por un negocio, un xeito de vida, un traballo como pode ser na cidade pero coa diferenza da tranquilidade e sosego.

A primeiros de decembro de 2004 comezaba a súa andaina coa inauguración da súa perruquería e un montón de ilusión; algo moi importante por que vai facer o que lle gusta e onde lle gusta.

A moitas persoas resúltalle sorprendente que unha

rapaza de pouco máis de 20 anos aposte polo futuro no Caurel cando moitos xóvenes so pensan fuxir del. Pero esta é a virtude da xente emprendedora e persoas coma Olalla son as que precisa esta terra.

Dende estas páxinas desexamos os maiores éxitos nesta andaina, e polo visto neste curto espacio de tempo podemos dicir que todo vai como ela desexa.

E.L.R.

Turismo

CASAS

Rural

CARLOS - COMERCIANTE - DOSINDA

6 HABITACIONES
SALON

APARTAMENTO 4 PLAZAS
COCIÑA

CASA COMPLETA
3 HABITACIONES

Vilamor do Caurel (Lugo)

Información e reserva: Tfno 982 155 618

RECUNCHO PARA A POESÍA

SERRAS DO COUREL

Por toda lonxa Serra
resoan os ouveos ...
retumban en queixidos lonxos
e chamar, do por miçallas!

Por toda-la Serra
ó anexo, alto e lonxo de-la
e por eidos e rueiros
os ouveos... eheçaban!

Ouvidos sentidos
eran latiçazos e sós
codificados o corazón
que enxorda a Xustiza!

E de sempre o LOBO
ate na escola...
na lareira e no lar
dos lobos escoitar ouvear!

E os lobiños ouvear
as portas do Ruciro de Parada
ouveaban baixiño...
a eúa mai, lles facía compañía!

Criminal lles era a fame
soan nos eumios da Serra
e os cantos dos çalcs...
as verbas das xerxes
e a voz de satedral
no noso Uxío Novoneira
a un scio andar!!!

A LUENZA

A Luenza lle canto
un cantar de cantares o avor
dos mariñeiros nun amaran
cantares...ieil de amor!

Cantar ieil Çon pouca voz
na querenza de tempos
ieil! Ñe cantar a Luenza
e as augas do nevall

Cantar ieil! Cantar...
es rans sequeadoras
que fan musicar as augas
da Luenza.i Que soño me dar!

Cantareille o son...
da zanfoña do Hilario
que ben a sabía toear.
toçábame-la...
i as augas da Luenza
iai! Das augas quedas
lle decían o beilar!

i Augas da Luenza
que vos ei ollar...
quedas as fadas vos teñen
en sonos vos vexo ondar
decide-me da miña moza
que non ai outra igual!.

ANTÓN PATIÑO REGUEIRA
Monforte 15-05-2003

Casa á venda na Serra do Caurel

Na aldea de Seceda
(Folgoso do Caurel, Lugo)

Rehabilitada íntegramente no 2002

Corredor con espléndidas
vistas

200 m² mais 30 m² de corredor

Construcción en pedra,
madera de castaño e pizarra

Calefacción, chimenea de leña
e forno

Posibilidade de uso para
turismo rural ou división en
viviendas independentes

Información
Tfno. 618 751 038

**Aberto dende Semana Santa
ata Outubro**

**Unha area recreativa
en plena natureza
do Caurel**

**Carnes a brasa e
productos da zona**

www.sierradelcaurel.com
oponton@sierradelcaurel.com

LU-651 (KM 28) Entre Folgosa e Sevane

Café-Bar O PONTON

**Ferreiros dabaixo
O Caurel
Tel: 982 16 52 18**

CAIXA RURAL GALEGA

**Si desexas formar parte deste COLECTIVO, participar nas ACTIVIDADES
que organiza, recibir a REVISTA no teu enderezo, etc.:
Asociación "FONTE do MILAGRO" Froxán, s/n 27325 O CAUREL - Lugo
A Candeia tamen en: www.galiciadigital.com**